

Uusi Verso on yhteisö,
jossa voi kasvaa yhdessä
ja jakaa elämää

A 4–5

Kuolemaa tutkitaan
ja tulkitaan keskustelun
sekä taiteen keinoin

A 12–13, B-osa

Taiteilija Annukka Laineen
taulut välittävät
Jumalan lohdutusta

A 18

**Muusikko
Diandra Flores:**

**Haluan lauluillani tuoda
iloa ja toivoa ihmisille**

A6

Elävää kieltä

MARRASKUUSSA vietetään ruotsalaisuuden päivää, joka juhlistaa suomenruotsalaisten oikeutta käyttää maassamme omaa kieltään. Suomenruotsalaiset ovat kotikaupungissamme kielivähemmistö, sillä Tampereen Ruotsalaiseen seurakuntaan kuuluu vain noin 900 kaupunkilaista. Äidinkielenään ruotsia puhuvia suomalaisia on reilut viisi prosenttia väestöstämme.

Marraskuussa valokeilaan nousee toinenkin kielivähemmistö, saamelaiset, kun saamenkielisiä Kauneimpia Joululauluja lauletaan inarinsaaimeksi, koltansaameksi ja pohjoissaameksi Aleksanterin kirkossa.

Suomen saamelaiskäräjien mukaan Suomessa asuu noin 10 000 saamelaista, joista jo yli 60 prosenttia asuu kotiseutualueensa ulkopuolella. Pirkanmaalla heitä on noin 400.

Saamelaisyhdistys Bárpmu järjestää Tampereen seudulla monenlaisia tapaamisia. Myös Suomen evankelis-luterilainen kirkko tekee saamelais-työtä ympäri Suomea.

Tässäkin lehdessä kerrotaan, miten tärkeää on saada toimia sekä osallistua elämässä ja kirkossa omalla äidinkielellään. Se on sydämen kieli, ja monille ainoa uskon ja rukouksen kieli. Omaan kieleen liittyy isoja tunteita, sillä ihminen kokee itsensä hyväksytyksi, kun saa käyttää omaa kieltään.

Suomenkieliset voivat siksi kiittää piispa ja uskonpuhdistaja Mikael Agricola. Hän loi Raamatun suomennoksellaan suomen kirjakielen pohjan sekä kirjoitti ja käänsi ensimmäiset suomenkieliset painetut kirjat.

KIELEN tulee myös kehittyä, jotta se pysyy elävänä. Lokakuussa Suomen Pipliaseura kertoi, että se julkaisee Ensimmäisen Mooseksen kirjan ja Jobin kirjan uudet suomennookset. Käännös on ekumeeninen.

”Uusi raamatunsuomennoos on kirkkojen yhteinen ponnistus. Kaikki voittavat, kun kristillinen perintö siirtyy uusille sukupolville sujuvalla kielellä, parhaiden käännösasiantuntijoiden voi-

min”, kuvaa hankkeen merkitystä Tampereen hiipakunnan piispa ja Pipliaseuran puheenjohtaja Matti Repo.

Maahanmuuttajilla ei ole aina mahdollisuutta toimia uudessa kotimaassaan omalla äidinkielellään.

Tampereellakin asuu ihmisiä yli 120 maasta, ja puhuttuja kieliä on vielä enemmän. Ja toki asuinmaan kielen oppiminen on olennainen osa kotoutumista ja yhteiskuntaan integroitumista.

Kansainvälinen toiminta voi kuitenkin tarjota tärkeän yhteisön. Tampereen seurakunnat tarjoavat palveluita monilla kielillä sekä kohtaamispaikkoja, joissa voi tutustua uusiin ihmisiin, oppia suomea ja löytää hengellistä ja käytännön tukea.

Marraskuu | Tekstit **Teemu Paarlahti**

Kuva: Pixabay/Kathy_Büscher

Jumalan porukassa

”JOSKUS ON HYVÄ KYSYÄ, miten meillä menee.” Kun olin aikoinani aivoverenvuodon jälkeen kuntoutuksessa, neuropsykologi antoi tällaisen ohjeen. Vakava sairaus kuormittaa myös läheisiä ja parisuhdetta. Joskus olemme kumppanini kanssa kysyneet tuota.

Marraskuinen Valvomisen sunnuntai (tänä vuonna 16.11.) kehottaa sekin tavallaan kysymään, miten meillä menee – minulla ja Jumalalla. Hengellinen valvominen ei ole ahdistavaa aamuyön unettomuutta, vaan sitä, että pysyn Jumalan porukassa. Muistan olevani armahdettu syntinen. Silloin olen hyvässä suhteessa turvassa.

”Kirkolla on kaksi jalkaa.
Se on täällä,
koska täällä kuollaan.
Se on täällä,
koska täällä eletään.”

Reijo Ylimys: *Maan ja taivaan välissä*
(Herättäjä-Yhdistys 2006)

”Pienen aasin askeleet
jo kuuluu kaukaa tieltä.
Jokainen nyt tietää kuka
tulossa on sieltä.”

Säv.& san. Paula Sainio: *Pienen aasin askeleet*

Tulevat pyhät 5.11.–3.12.2025

9.11. Häpeämättömän hyvä sanoma

Reformaation päivä vie uskon lähteille. ”Minä en häpeä evankeliumia, sillä se on Jumalan voima ja se tuo pelastuksen kaikille, jotka sen uskovat.” (Room. 1:16–17)

16.11. Valvomisen sunnuntai

Marraskuu painaa. Tarvitsen Jumalan sanan kirkasvalolamppua. ”Ravitse meitä armollasi joka aamu, niin voimme iloita elämämme päivästä.” (Ps. 90: 1–6, 12–15)

23.11. Kristus, kuningas

Kirkkovuoden päättää tuomiosunnuntai eli Kristuksen kuninkuuden sunnuntai. Kristus kutsuu omiaan elämään. Kirkkovuoden lopussa ja alussa hän on kuningas. Ja siinä välissä. (Matt. 25:31–46)

30.11. Nöyrän kuninkaan päivä

Ensimmäisenä adventtina kirkkovuosi alkaa alusta, virsikirjastakin lauletaan ensimmäinen virsi. Jeesus ratsastaa Jerusalemiin, ja joulukin on tulossa. (Mark. 11:1–10)

Isänpäivänä 9.11.
vietetään myös
Gideonien
kirkkopyhää.

5 kysymystä

Saamenkielisiä Kauneimpia Joululauluja lauletaan tänäkin vuonna Aleksanterin kirkossa. Utsjoelta lähtöisin oleva Maarit Vuolab (pikkukuvassa) toimii saamelaistyön yhteyshenkilönä Tampereen hiippakunnassa.

Millaista on kirkon saamelaistyö?

TAMPEREEN SEURAKUNTIEN Aluekeskusrekisterin rekisterisihteeri Maarit Vuolab toimii saamelaistyön yhteyshenkilönä Tampereen hiippakunnassa. Hän hoitaa tehtävää oman toimensa ohella.

1 Mitä kuuluu saamelaistyön yhteyshenkilön tehtäviin, Maarit Vuolab?

– Tarkoituksena on toimia linkkinä saamelaistyötä tekevien työntekijöiden ja vapaaehtoisten välillä sekä kantaa saamelaisia ja saamelaistyötä koskeissa asioissa tiedotus- ja koordinaatiovastuuta hiippakunnan alueella.

2 Olet myös Kirkon saamelaistyön neuvottelukunnan jäsen. Mitä neuvottelukunta tekee?

– Saamelaistyön neuvottelukunta tukee saamelaistyön sihteerin työtä esimerkiksi yhteyksien hoitamisessa. Kirkon saamelaistyön sihteerinä työskentelee Erva Niittyvuopio, jonka virkapaikka on Oulun hiippakunnan tuomiokapitulissa. Hän koordinoi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon saamelaistyötä maassamme.

3 Miten saamelaisuus näkyy eteläisessä Suomessa ja Pirkanmaalla?

– Pirkanmaalla asuu arviolta noin 400 saamelaista, joista valtaosa Tampereen kaupunkiseudulla. Vuonna 2012 perustettu saamelaisyhdistys Bármbu järjestää Tampereen seudulla monenlaisia tapaamisia.

– Saamelaisuus näkyy melko sesonkiluontoisesti. Helmikuun 6. päivänä vietetään saamelaisten kansallispäivää, jolloin voi nähdä Saamen lipun liehumassa joillakin paikkakunnilla. Tampere on liputtanut saamelaisten kansallispäivänä vuodesta 2019 lähtien. Kansallispäivän osuessa työpäivälle tapanani onkin koukuta töihin Keskustorin kautta.

– Saamenkieliset Kauneimmat Joululaulut soivat

myös etelässä. Tänä vuonna lauletaan Turussa, Tampereella, Helsingissä, Oulussa, Rovaniemellä ja Jyväskylässä.

4 Millaista on kirkon toiminta saamelaisten ihmisten parissa Pirkanmaalla?

– Kauneimmat Joululaulut -tilaisuus on vakiinnuttanut paikkansa Tampereella. Aleksanterin kirkossa lauletaan joululauluja inarinsaameksi, koltansaameksi ja pohjoissaameksi perjantaina 28. marraskuuta.

– Tilaisuus on avoin kaikille. Tervetuloa laulamaan tai ihan vain kuuntelemaan, miltä tutut joululaulut kuulostavat saameksi ja virittymään joulun tunnelmaan.

5 Mistä itse olet kotoisin, ja miten saamelaisuus näkyy omassa elämässäsi?

– Saameksi kysytään *Gos don leat eret* eli Mistä sinä olet poissa. Isälläni oli tapana sanoa: En ole mistään kotoisin, mutta olen poissa Utsjoen Outakoskelta. Lapsuuteni kasvin kaksikielisessä perheessä. Peruskoulun jälkeen lähdin etelään, Rovaniemelle, lukioon. Lopulta elämä kuljetti Pirkanmaalle yli kymmenen vuotta sitten.

– Omassa elämässäni saamelaisuus näkyy eniten kielen ja suvun kautta. Puhun lapsilleni pohjoissaamea, mutta suomenkielisessä ympäristössä kielen siirtäminen lapsille ei ole helppoa.

– Lapseni opiskelevat pohjoissaamea etänä kaksi viikkotuntia pilottihankkeessa. Se, että etätunneilla lapsi kuulee saamea muiltakin kuin kotona toiselta vanhemmalta ja näkee muita lapsia, tekee hyvää niin lapsen kielitaidolle kuin identiteetille.

Kirsi Airikka

Saamenkieliset Kauneimmat Joululaulut 28.11. kello 18 Aleksanterin kirkossa

Rippikouluihin taas paljon ilmoittautuneita

Tänä vuonna rippikouluihin ilmoittautui sama osuus ikäluokasta kuin viime vuonnakin, 1479 nuorta. Ryhmäjako oli marraskuun alussa on vielä kesken.

– Kaikille tamperelaisille mahdollistetaan kuitenkin rippikoulun käyminen Tampereella. Tulevan kauden riparilaiset saavat tiedon omista ryhmistään keskiviikkona 19. marraskuuta, kertoo Tampereen seurakuntien kasvatuksen asiantuntija **Reetta Mörttinen**.

Samana päivänä alkaa myös jälki-ilmoittautuminen vapaaksi jääneille paikoille.

Syyskuun ilmoittautumisessa kesäkauden klassikkoriparit ovat Mörttisen mukaan olleet erityisen suosittuja.

Rippikoulussa kastettujen tai rippikoulussa kirkkoon liittyneiden määrä on kasvussa. Ikäluokassa kastettujen määrä on noussut noin kolmellakymmenellä nuorella edelliseen vuoteen verrattuna. Sama kasvu on nähtävissä kaikissa rippikoulussa kastetuissa.

Herkemmin yhteyttä

Leiriläisen sairastuminen viimekesäisen vaellusrippikoulun aikana nosti esiin kysymyksiä leirien turvallisuudesta ja tiedottamisesta huoltajille.

– Tarkastelemme käytäntöjä laajemminkin vielä ennen ensi kesää, toteaa Eteläisen seurakunnan kirkkoherra **Kaija Karvala**.

Hänen mukaansa ensisijaista on yhteydenotto huoltajiin, vaikka maasto-olosuhteet voivatkin välillä rajoittaa yhteyksiä.

– Herkemmin konsultoidaan myös hätäkeskusta tai leirin omaa lääkäriä. Näin varmistamme, että asiaan saadaan asiantuntijan mielipide. Leirin vastuuvetäjällä on EA 2 -koulutus ja pitkä kokemus, mutta yhteydenotto on syytä jatkossa tehdä herkemmin.

– Teemme myös resurssivaroituksia niin, että harjoitusvaellus ei jää pitämättä. Se antaa tärkeää tietoa leiriläisten vaellustaidoista.

Asta Kettunen

Kuva: Tuula Vartiainen

Viimekesäisellä Harjun seurakunnan kesäriparilla Pättinniemessä riitti vauhtia.

Kaija Karvala on työskennellyt Tampereen seurakunnilla vuodesta 2007.

Kaija Karvala asetetaan virkaan

Hervannan kirkon avajaismessu 30. marraskuuta on juhlava, sillä messussa yhdistyy kaksi kirkollista toimitusta. Eteläisen seurakunnan kirkkoherra **Kaija Karvala** asetetaan kirkkoherran virkaan, ja kirkkotila vihitään käyttöön. Messun toimittaa Tampereen hiippakunnan piispa Matti Repo.

Kaija Karvala on ensimmäinen nainen, joka on valittu Tampereella vakituiseen kirkkoherran virkaan.

– Ymmärrän, että tämä on historiallinen hetki, mutta itseleni se ei kuitenkaan nouse päällimmäisenä, koska hain tätä virkaa halusta palvella tätä seurakuntaa. Iloisen siitä, että nyt tämä todentuu lopullisesti. Tietenkin toivon olevani kaiken sen luottamuksen arvoinen, jota tähän virkaan sisältyy, sanoo Karvala.

Karvala valittiin kirkkoherran virkaan vuonna 2023, mutta valinnasta tehdyn valituksen vuoksi virkaan asettaminen lykkääntyi. Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi valituksen aiemmin tänä vuonna, minkä jälkeen Karvalan valinta kirkkoherraksi varmistui.

Hervannan kirkko avautuu

Hervannan kirkko avautuu ensimmäisenä adventtina 30. marraskuuta. Kirkko on ollut suljettuna yli puolitoista vuotta seurakunta- ja vapaa-aikakeskuksen peruskorjaustöiden vuoksi.

Peruskorjauksen mittavin työ oli rakennuksen ulkopintojen muuraus. Remontissa on myös nykyaikaistettu talotekniikkaa, korjattu sokkelit, kunnostettu ikkunat ja katolle on asennettu aurinkopaneeleita.

Itse kirkkosali ei remontissa juurikaan muuttunut; suurimmat muutokset ovat alakerran keittiön iso remontti ja uusi ruokalinjasto. Lisäksi aulaan saatiin hissi.

Peruskorjaustöiden kokonaiskustannus on seurakuntayhtymälle noin kahdeksan miljoonaa euroa. Korjaustyöt tehtiin arkkitehtipariskunta Raili ja Reima Pietilän suunnittelua kunnioittaen.

Ravintola Kierto muuttaa Hervantaan

Hervannan seurakuntakeskuksen laaja keittiöremontti mahdollistaa hävikkiruokaravintola Kierron muuton Nekalasta Hervantaan.

– Seurakuntakeskukseen saatiin nykyaikainen laitoskeittiö, missä on myös paremmat tilat esikäsittellä hävikkiruokaa, kertoo kirkkoherra Kaija Karvala.

Kierto on Nekalassa auki viimeisen kerran 16.12. ja aloittaa Hervannassa tammi-helmikuun vaihteessa. Nekalassa Kierto on toiminut elokuusta 2022 lähtien.

Jokaisella on lupa innostua

Uusi Verso on alkutaipaleelta asti ollut yhteisö, jossa halutaan kasvaa yhdessä ja jakaa elämää.

– Kasvu voi olla syventymistä Jumalan tuntemisessa ja kasvua omien lahjojen löytämisessä ja antamisessa yhteiseen Jumalan valtakunnan rakentamiseen, kuvailee Uuden Verson perhetyön koordinaattori **Marika Salo**.

– Yhteisönä haluamme kasvaa rohkeassa Jumalaan luottamisessa ja ulospäinsuuntautumisessa, hän jatkaa.

Noin 20 vuotta sitten perustetussa nuorten aikuisten porukassa on samoja pitkään mukana olleita keski-ikäisiä kolkuteluista huolimatta.

– Olemme saaneet kulkea yhdessä ja laittaa peliin lahjamme ja itsemme, miettii yli 10 vuotta toiminnassa mukana ollut **Mikko Sarimaa**, 36.

Sarimaa on kokenut tärkeäksi miettiä yhdessä, mitä Jumalan ja Jeesuksen seuraaminen tarkoittaa. Uuden Verson hän löysi sopivalla hetkellä.

– Olimme vetäneet Susanna-vaimoni kanssa nuorten aikuisten pienyhteisöä Tampereella, mutta jääneet vähän koddittomiksi, hän muistelee.

Pariskuntaa innosti iloinen ja rohkea ilmapiiri.

– Noihin aikoihin elokuvateattereissa pyörinyt Uuden Verson mainos tuntui freesiltä.

Sarimaa vetää Uuden Verson musiikkitiimiä, ja vastuulla on muun muassa Varikkomessun bänditoiminta. Yhteisön kotisivulla muistutetaan, että musiikki yhdistää ja puhuu enemmän kuin pelkät sanat.

– Viime vuonna muusikkokollektiivi Verso Music julkaisi *Vaikene maa* -sinkun ja EP-levyn *Tulen ja valon joulu*, kertoo levyillä soittava Sarimaa.

Rohkeasti mukaan

Uuden Verson toimintaa ohjaa neljä arvoa: Jumala ensin, olet hyväksytty, lupa innostua ja suunta ulospäin.

– Eetoksemme on yhteisomistajuus, yhteisön johtoryhmään kuuluva Sarimaa lisää.

Seurakuntalaiset voivat toteuttaa toimintaa, ja työntekijät pyrkivät tukemaan ja mahdollistamaan sitä.

– Uudet ajatukset voivat lisätä horisonttia, sanoo Sarimaa.

Palvelutiimejä on kahdeksan. Keskitettyä voi tekniikkaan ja tuotantoon, juontamiseen, tulkkaukseen, kahvitukseen, sosiaaliseen mediaan, rukoukseen, musiikkiin ja lapsiin.

Lastentiimin ideana on antaa mahdollisuus kasvaa kavereitten kanssa, oppia tuntemaan Jumalaa ja olla tärkeä osa seurakuntaa. Messujen aikana on pyhäkoulu.

– Uudessa Versossa on paljon lapsia. Kohta on toisen polven versolaisia. Meilläkin perhe on kasvanut, sanoo Sarimaa.

Toimintaan voi tulla mukaan esimerkiksi Alfa-kurssin kautta, tai voi mennä pienryhmiin ja messuihin, jotka ovat säännöllistä toimintaa.

Messut vetävät väkeä

Suurin ja näkyvin toimintamuoto on Varikkomessu Pispalan kirkossa paritominä sunnuntaipäivinä. Se houkuttaa

Futurossa voi kasvaa uskossa ja löytää uusia ihmisiä

FUTURE on Uuden Verson alla toimiva pienyhteisö, joka kokoontuu viikoittain lauantai-iltaisina Kalevan kirkolla. Se on tarkoitettu 18–26-vuotiaille nuorille aikuisille.

Iltoihin kuuluu yhdessäoltoa, musiikkia, keskustelua, rukousta ja jokin alustus tai opetus – sekä tietenkin iltapalaa ja hengailua.

Future tarjoaa paikan, jossa voi kasvaa uskossa ja löytää uusia ihmisiä elämänsä.

– Monille on muodostunut täällä ihmisuhteita, jotka toivottavasti kantavat

läpi elämän, kertoo Futuren koordinaattori **Riku Rantanen**.

Futuren sisällä toimii myös pienryhmiä, joissa voi syventyä elämään ja uskoon turvallisessa porukassa.

Lisäksi Future järjestää viikoittain salibandyvuoroja, ja maanantai-iltaisina kokoontuu rukousryhmä Zoomissa.

Jakaminen ja kipuilu sallittua

Kesäisin Future järjestää kesäkeskiviikkoja.

– Tänne tullessa tuli heti tosi lämmin ja vastaanottavainen fiilis, kertoo **Leena**

Uuden Verson alla toimii monia pienyhteisöjä. Future kokoontuu viikoittain lauantai-iltaisin Kalevan kirkolla. Se on tarkoitettu 18–26-vuotiaille nuorille aikuisille.

kirkon lähes täyteen, sillä kävijöitä on yleensä parisataa.

Telakkamessu parillisina viikkoina palaa Hervannan kirkon tiloihin remontin jälkeen. Siihen saakka se järjestetään Kalevan kirkon Katakombissa. Molemissa messuissa on tulkkaus englanniksi, ja ne toteutetaan pääasiassa vapaaehtoisvoimin. Messut alkavat kello 17.

– On ollut upeaa nähdä, miten moni muslimi on löytänyt Uudelta Versolta kodin ja kääntynyt Jeesuksen seuraajaksi, Sarimaa miettii.

– Vaikka yhteisömmme on tiivis, se ei ole ulossulkeva, vaan haluamme kutsua

mukaan, hän kehottaa.

– Meillä voi olla oma yhteinen juttu. Toiminnalliset määrärahat Uusi Verso saa Tampereen evankelis-luterilaiselta seurakuntayhtymältä, kuten muutkin yhtymän työmuodot. Työntekijöitä on neljä.

– Kolmen palkka tulee verovaroista ja minun palkkani lahjoituksista. Uuden Verson ihmiset lahjoittavat sataprosenttisesti palkkani sivukuluineen, kertoo Marika Salo.

– On laskettu, että nämä ihmiset tekevät vuosittain niin monta tuntia vapaaehtoistyötä, että se tarkoittaa kahdeksan

Uudet ajatukset voivat lisätä horisonttia.

täysipäiväisen työntekijän verran, Salo selventää.

Uudessa Versossa on noin 300 vapaaehtoista.

– Olemme oppineet yhteisön rakentamisesta paljon yrityksen ja erehdyksen kautta, hän sanoo.

Tulevaisuudelta odotetaan kasvua, vaikkakin messut ja pyhäkoulut pursuavat väkeä.

– Olemme saaneet tukea Nokialla aloitetun Virta-messun syntymää. Uudelta Versolta on siirtynyt sinne väkeä, Salo iloitsee.

Elisa af Hällström

Heinilä, joka on ollut mukana Futuren toiminnassa jo usean vuoden ajan.

Future täyttää tänä syksynä kuusi vuotta. Se on kasvanut Uuden Verson sisällä omaksi vahvaksi yhteisöksi, josta nuoret aikuiset voivat löytää paikan, jossa on tilaa sekä ihmisille että Jumalalle.

– Future on paikka, jossa saa jakaa elämää, kipuilla ja innostua sekä tutustua Jumalaan paremmin yhdessä muiden samanikäisten kanssa, Rantanen kiteyttää.

Hilla Vuorinen

Kuva: Lotta Ollila

Future järjesti kesäkeski- ja viikko- ja puistoissa. Lisätietoja: uusiverso.fi

Diandra haluaa esittää monenlaista musiikkia. Ohjelmistoon kuuluvat sekä iskelmät että hengelliset joululaulut ja gospel-kappaleet.

Kuva: Hannu Jukola

Muusikko Diandra Flores haluaa herättää vahvoja tuntemuksia

”Haluan koskettaa kuulijaa”

Sillan-rakentajat saivat syyskuun lopussa ainutlaatuisen mahdollisuuden päästä tapaamaan Diandraa ja tehdä hänestä jutun. Yksi Suomen suosituimmista esiintyjistä ennätti antaa tuokion seurakuntalehdelle tiiviin työpäivänsä lomassa Tampereen Mediapoliksessa.

Teksti: **Kirsi Airikka**

Meikistä juuri tullut muusikko **Diandra Flores**, taiteilijanimeltään Diandra, istahtaa nojatuoliin, henkäisee kiireen pois ja katsoo silmiin. Hetkessä hän on läsnä.

– Kiitos, minulle kuuluu ihan hyvää. Todella paljon on kiirettä, saa mennä ja tehdä. Koko kesä meni keikkaillessa, ja syksyn myötä alkoivat taas televisiotyöt, kertoo Diandra.

Hän on ollut esiintyjänä YLE TV1:n suositussa lauantai-illan *Elämäni biisi* -tuotannossa alusta asti. Tänä syksynä alkoi jo ohjelman seitsemäs kausi.

Ohjelman vieraina nähdään kiinnostavia ihmisiä, jotka pääsevät arvuuttelemaan toisten valitsemissa kappaleita. Lopuksi he paljastavat oman elämänsä biisin sekä kertovat siihen liittyvän tarinan.

Joukko huippuartisteja esittää kappaleet Kalle Torniainen orkesterin säestyksellä. Juontajana toimii toimittaja Katja Ståhl.

– Elämäni biisi on iloinen, lämmin ja ystävällinen ohjelma. Koko tuotanto on ihana, Katja vallattoman mahtava, ja vieraat ovat hyväntuulisia. Lisäksi bändi on upea, ja parasta on, että pääsee laulamaan kappaleita laidasta laitaan, kertoo laulaja, joka yhden viikon aikana osallistui kolmen taltioitujen jakson tekemiseen Mediapoliksessa Tohlopissa.

Diandra on ohjelmassa laulanut itsensä suomalaisten sydämiin koskettavilla tulkinnoillaan.

Monien muistiin ovat jääneet muun muassa *Eva-kon laulu* (2020), *Elegia* (Vesa-Matti Loiri -erikoisjakso 5.11.2022), *Hallelujah* Tero Vesterisen kanssa (presidenttiehdokkaiden jakso 5.11.2023) sekä *Goodness Of God* -kappale Jepsa Lambertin kanssa (26.12.2024).

Tiivis keikkakiertue marras–joulukuussa

Ohjelmanteon lisäksi Diandra jatkaa keikkailua tiiviisti koko loppuvuoden. Lokakuussa hän esiintyi *Hymni rakkaudelle* -konserteissa ympäri Suomea.

Joulukonserttikiertue *Kerran joulukuun aikaan* alkaa marraskuussa ja jatkuu lähes jouluaattoon asti. Hengästyttävä keikkaohjelma sisältää noin 35 konserttia, jotka olivat jo osin loppuunmyytyjä lokakuun alussa.

– En ole vielä päättänyt, mitä kappaleita esitän. Konsertti sisältää varmaan monenlaista joulumusiikkia. Ainakin mukana ovat *Oi jouluyö* ja *Taivas sylissäni*, jotka ovat suosikkejani, kertoo Diandra, joka esiintyy perjantaina 5. joulukuuta Tampereen Tuomiokirkossa.

Oi Jouluyö on ranskalaisen runoilijan Placide Cappeaun sanoittama ja Adolphe Adamin säveltämä jouluaiheinen laulu. Sanat ovat vuodelta 1843 ja sävellys vuodelta 1847.

Taivas sylissäni on Carola Häggkvistin säveltämä sekä Erik Hillestadin sanoittama joululaulu. Laulu

**He ovat minulle maailman rakkaimpia.
Haluan antaa heille turvaa ja hauskuutta,
ja teemme aina kivoja juttuja yhdessä.
Ja jos heillä vaikka on huono hetki, laulu-
täti rohkaisee. Olen myös lahjojen antaja
ja kova halailemaan.**

julkaistiin vuonna 1999, ja sen esitti Carola Häggkvist. Suomenkielisen version on sanoittanut Pia Perkiö, ja se ilmestyi Maria Laakson tulkitsemana Suomen Lähetysseuran *Taivas sylissäni* -nimisellä joululevyllä vuonna 2001.

– Kappale on aivan upea, ja sanoituksen suomennus on mitä onnistunein, kiittää Diandra.

Suurin osa joulukiertueen konserteista esitetään kirkoissa ympäri Suomea.

– On todella hienoa esiintyä upeissa kirkoissa. Niiden ulkomuoto on juhlava ja hieno, ja akustiikka mahtava.

Tampereen tuomiokirkko on yksi Diandran mielikirkoista.

– Se vain on niin upea ja valtavan iso kirkko. Tuntuu sydämessä hyvältä, että pääsen esiintymään niin hienoon ja arvostettuun kirkkoon.

Kirkko on Diandralle mieleinen hiljentymispaikka. Myös kirkkojen arkkitehtuuri kiinnostaa laulajaa, ja ulkomailla ollessaan hän käy mielellään tutustumassa moniin pyhättöihin.

New Yorkissa käydessään Diandra vierailee aina Times Square Church -kirkossa, joka on entinen teatteri Manhattanin teatterialueella.

– Siellä on upea sisustus, punaiset verhot ja kultaamaalia joka paikassa.

Joulu on omistettu yhdessä- oloon perheen kanssa

Joulu on tärkeä kiinnekohta muusikon vuosikellossa.

– Joulukiertueella on joka päivä konsertti, ja parhaana kaksi. Mutta kun koittaa jouluaatto, minä rauhoitun ja asetun viettämään pyhiä perheen kanssa. Joulu on minulle ennen kaikkea perhejuhla.

– Nyt tuntuu, että joulusta tulee vieläkin hausempi, kun sen vietossa on mukana kaksi pientä sisarenlastani, joiden kanssa voin hassutella.

Suomalais-chileläisen muusikon latinalaisjuuret eivät näy hänen joulunvietossaan.

– Olen kyllä viettänyt muutamia jouluja Chilessä, mutta siellä tuntui lähinnä oudolta, että oli lämmin eikä ollut lunta. Luulen, että meidän perheessä on aika supisuomalainen joulu, joskin meillä ehkä on ääntä ja mekkalaa enemmän, pohtii artisti, jonka joulupöydän suosikkeja ovat perunalaatikko ja mäti runsaan sitruunan kera.

”Haluan saada kuulijan hyppysiini”

Diandra Flores tiesi jo lapsena, että musiikki on hänen oma juttunsa. Nykyisin hän tekee kappaleita myös itselleen.

Viulunsoiton hän aloitti jo kuusivuotiaana.

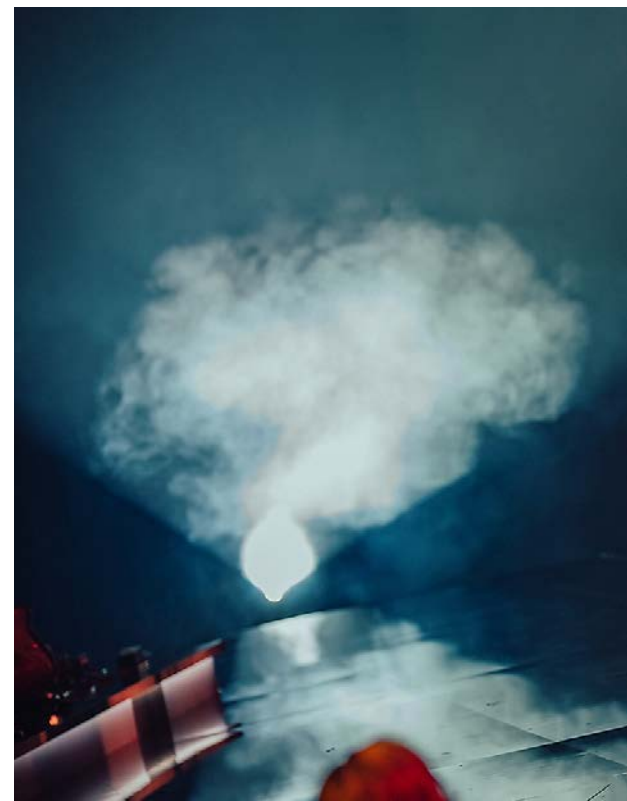
– En tiedä, miksi valitsin soittimeksi viulun. Kuukaan suvussa ei soita viulua, ja esimerkiksi siskoni soitin on sello. Kahdeksanvuotiaana otin pianon sivuaineeksi.

Diandran viulunsoittoa on kuultu myös Elämäni biisi -ohjelmassa, ja joulukiertueella soitin on aina hänen mukanaan.

Hänelle on tärkeää, että voi laulajana herättää kuulijoissa vahvoja tuntemuksia.

– Toivon, että kuulijat voivat irrottautua arjesta, olemme yhdessä musiikin maailmassa, ja kaikki on hyvin.

– Haluaisin, että heille tulee samanlainen olo kuin itselleni tulee esimerkiksi Lady Gagan kon-

Elämäni biisi -ohjelmassa 4. lokakuuta Diandra tul-
kitsi Bon Jovin *You give love a bad name* -kappaleen.

sertissa. Muistan, kun menin hänen konserttiinsa 15-vuotiaana:

– Tuntui, että hän oli niin karismaattinen ja läsnä oleva, että hän sai jokaisen ihmisen hyppysiinsä. Ihan kuin olisimme olleet kahdestaan siellä konserttisalissa, ja hän olisi laulanut vain minulle, muistelee Diandra vuosien takaista elämystään.

Diandra on lahjakas laulaja, joka pystyy ja haluaa esittää monenlaista musiikkia. Ohjelmistoon kuuluvat sekä iskelmät että hengelliset joululaulut ja gospel-kappaleet.

– Vierailin Glow festivalissa Tampereella ensin

Kuva: Hannu Jukola

Diandran tärkeitä elämänarvoja ovat toisten auttaminen, perhe, ystävät ja terveys.

Potpuriosuudessa lauloivat Markku Aro, Johanna Rauma, Diandra ja Henri Piispanen. Jakson kitaristina toimi Marzi Nyman.

yleisön joukossa vuonna 2024, ja tänä vuonna esiinnyin siellä myös itse. Se oli hieno kokemus.

Diandra tekee pitkää päivää ja esiintyy sadoissa konserteissa ja tilaisuuksissa vuoden aikana. Moni pohtii, kuinka hänen äänensä kestää, ja kuinka hän jaksaa säteillä lavalla keikasta toiseen.

– Kyllä minä jaksan. Juon runsaasti vettä ja nuku paljon, syön vitamiineja, ja minulla vuosien laulukokemus, se auttaa.

– Totta kuitenkin on, että minulla ei ole juuri muuta elämää kiertueen aikana. Olen paljon hotellihuoneessa. Joku voisi sanoa, että vietän tylsää elämää, kun en lähde tutustumaan uuteen paikkakuntaan. On kuitenkin aina laitettava kaikki paukut tiiviiseen työrupeamaan.

Kovan työtahdin ja matkustamisen takia Diandra ei juuri ennäta harrastaa mitään.

– Minulla ei ole rutiineja elämässä, enkä pääse tiistaisin kello 17 zumba-tunnille. Haluaisin sanoa, että harrastan kuntosalia, mutta nyt siinäkin on ollut taukoa kiireiden takia.

Pari harrastusta onnistuu onneksi myös hotellihuoneessa.

– Harrastan scratch-book -juttuja eli leikekirjoja, joiden kuviin piirrellään ja koristellaan. Savelta muovailen ja maalaan ruokia kummilasten barbie-leikkeihin.

Ystävien tapaaminen on tärkeää, ja heidän kanssaan Diandra käy lounaalla niin usein kuin mahdollista.

Tärkeintä ovat terveys, auttaminen ja läheiset

Viime vuosien vakava maailmanpoliittinen tilanne ja sodat vaikuttavat kielteisesti herkkään taiteilijaan.

– Rehellisesti sanottuna luen nykyisin huomattavasti vähemmän uutisia, koska surulliset asiat käyvät mieleni päälle. Olen välillä jopa uutispimennossa.

Diandra

- Diandra Danielle Flores, syntynyt 12. 8.1994 Hyvinkäällä. Muutti Chileen ollessaan kolmevuotias ja asui siellä kaksi vuotta
- Suomalais-chileiläinen muusikko ja laulaja. Valmistunut muusikoksi vuonna 2013 Lahden konservatoriosta
- Voitti *Idols*-laulukilpailun kuudennen tuotantokauden vuonna 2012. Esiintynyt myös *Tähdet, tähdet* ja *The Voice Kids* -ohjelmissa. *Elämäni biisi* -ohjelmassa mukana alusta asti
- Neljä albumia, useita singlejulkaisuja. Diandran ääntä on kuultu myös muun muassa Mikael Gabrielin, Uniikin sekä Cheekin singleillä
- Näytellyt musikaaleissa, tehnyt roolin *Uusi päivä* -sarjassa sekä ollut ääninäyttelijänä animaatioelokuvissa *Encanto*, *Smurffit*, *Ice Age* ja *Muumiot*
- Vastikään esitetyn Yle TV1:n *Unohtumattomat – Muistisairaiden matka* -ohjelman jaksossa Diandra saapui kuoron yllätysvieraaksi, ja kaksi muistisairasta löysi itsensä solisteina tähden rinnalta. Ohjelma on nähtävissä Yle Areenassa.
- Flores on synesteetikko eli hän näkee musiikin väreinä ja muotoina.

– Haluan lauluillani tuoda iloa ja toivoa ihmisille. Jos olisin itse koko ajan ahdingossa maailman pahuudesta, en voisi tuottaa muille hyvää mieltä.

Diandra haluaa myös auttaa maailman hätää kärkeä

siviä ihmisiä. Hän osallistuu joka vuosi Operaatio Joulun Lapsi -keräykseen, jossa voi pakata lahjoja punavihreisiin laatikoihin.

Avun kohteina ovat Romanian, Moldovan ja Ukrainan hätää kärsivät lapset. Valtakunnallinen keräysviikko on 17.–23. marraskuuta.

– Osallistun myös Joulupuu-keräykseen kaupoissa. Mieluiten yritän täyttää teini-ikäisten poikien lahjatoiveita, koska he kuulemma saavat lahjoja vähiten.

Diandran tärkeitä elämänarvoja ovatkin toisten auttaminen, perhe, ystävät ja terveys.

– Terveysten ottaa usein niin itsestäänselvytyksenä. Sitten kun itse sairastuu, ymmärtää, miten tärkeä asia terveys on.

Elämän tärkeimpiä asioita musiikin lisäksi ovat sisarenlapset ja neljä kummilasta.

– He ovat minulle maailman rakkaimpia. Haluan antaa heille turvaa ja hauskuutta, ja teemme aina kivoja juttuja yhdessä. Ja jos heillä vaikka on huono hetki, laulutäti rohkaisee. Olen myös lahjojen antaja ja kova halailemaan, hymyilee Diandra.

Nuoresta iästään huolimatta Diandra on saavuttanut jo paljon menestystä ja arvostusta musiikki-maailmassa. Mistä taiteilija vielä haaveilee?

– Tätä aina kysytään haastatteluissa! Toki voisin sanoa, että haluan joskus keikalle Nokia-areenalle tai Stadionille, nauraa Diandra.

– Tosiasiassa haluaisin vain keikkaila ja tehdä näitä kivoja tv-töitä. Elän suurinta unelmaani nyt, ja olen tosi kiitollinen tästä kaikesta. Lisäksi haluan hengaila sisarenlasten ja kummilasten kanssa – ja silloin tällöin käydä New Yorkissa, lempikaupungissani.

Diandra: Kerran joulukuun aikaan 5.12. Tampereen Tuomiokirkossa ja 16.12. Kangasalan kirkossa. Konsertti kello 18, ovet kello 17. Liput: [tickets.fi](https://www.tickets.fi)

Hayness on päässyt uudenlaisen elämän alkuun ystävällisten ihmisten ja paikallisen kirkon tuella.

Haynessin tarina sai onnellisen käänteen

Kun suloinen tyttö syntyi, hänen äitinsä oli vasta 16-vuotias. Isoäiti oli onnellinen pienestä ja antoi hänelle nimen Hayness. Sukunimenä käytettiin isoisän nimeä.

Isoäiti lelli tyttöä ja piti häntä paljon luonaan; tyttö asuikin isoäidin luona, jotta äiti pääsisi työhön. Baariin, kuten siellä päin Tansaniaa on tapana.

Pian äiti odotti toista lasta, jonka hän jätti kasvatettavaksi lapsen isän perheeseen.

Elämä kuljetti Haynessia ja äitiä isompaan kaupunkiin äidin avioliiton myötä. Hayness pääsi hyvään, kalliiseen yksityiskouluun. Näin on tapana taata lapselle hyvä tulevaisuus.

Koulumenoista oli karsittava

Kun Hayness ja muutamamaa vuotta nuorempi uuden avioliiton pikkuveli olivat murrosikäisiä, isän tulot romahtivat auto-onnettomuuden ja romuttuneen auton myötä. Ensimmäisenä kuluja vähennettiin lasten koulumenoista. Hayness jäi kotiin, auttamaan äitiä.

Perheeseen syntyi vielä kaksi lasta, tytön lisäksi kehitysvammainen poika, jonka hoitaminen olikin vaativaa.

Perheen elämään kuului kiinteästi luterilainen seurakunta: kaikki lapset

lauuloivat kuorossa, isä ja äiti kuuluivat kirkon vanhempiin eli vastuunkantajiin.

Onneksi perheen äiti sai töitä kirkossa käyvien ystävien avulla, ja pikkuvellellekin löytyi sopiva vammaisten lasten päiväkotia. Elämä alkoi kantaa paremmin. Keskustan tuokiokirkon pihapiiristä löytyi ompelukurssi, johon Hayness innolla osallistui.

Pian kerättiin rahaa, ja Hayness sai ostettua polkukäyttöisen ompelukoneen. Jostakin syystä isäpuoli ei halunnut nähdäkään ompelukonetta kodissaan. Hayness piilotteli konetta, eikä uskaltanut edes harjoitella kotona.

Vaarana se tavallinen tarina

Kun Hayness oli juuri tullut täysi-ikäiseksi, isä ja isoäiti sopivat, että suvun ja kansan tavan mukaan tyttö lähetetään töihin isoon hotelliin.

Valitettavasti vaiettu totuus on, ettei työ useinkaan rajoitu tarjoiluun, vaan sopimukseen liittyy myös yötyö miesasiakkaiden huoneissa.

Isoäitiä ja isää totellen Hayness siirtyi töihin erään pikkukaupungin isoon hotelliin. Muutaman kuukauden päästä äiti soitti Haynessille. Kuunneltuaan tyttärtään jonkin aikaa äiti lähti katsomaan häntä. Isoäiti ja isäpuoli eivät pitäneet ajatuksesta. Näin perheeseen olisi saatu

Lähetystyö

Valitettavasti vaiettu totuus on, ettei työ useinkaan rajoitu tarjoiluun.

lisäänsiota selkeästi enemmän ja ”tavaliseen tapaan”.

Hayness tuli kuitenkin takaisin Mwanzan suurkaupunkiin, sai äidin ystäviltä majapaikan, ja pölyyntyneet ompelukonekin mahtui huoneeseen.

Hän sai harjoittelupaikan kokeneelta ompelijalta ja opetteli tekemään erityisesti laukkuja ja pussukoita, koulupukujen ohessa.

Pieni myyntitilakin järjestyi, mutta helpompaa oli kuitenkin ommella vuokratuissa asunnossa, etenkin kun Hayness alkoi odottaa poika-ystävälleen vauvaa.

Tapasimme Haynessin ja nelivuotiaan Johnin toukokuussa toimittajamatkalla Tansaniassa. Hymyilevä nainen myi tuotteitaan ja sai tienattua monen kuukauden palkan.

Kaikista tuloistaan Hayness antaa joka kuukausi kymmenykset seurakunnalleen. Näin hän kiittää Jumalaa elämästään, jossa saa toteuttaa vapaasti omia lahjojaan.

Riitta Heino

Suomen Lähetysseuran järjestämällä matkalla toimittajat ja viestijät tutustuivat lähetys- ja kehitysyhteistyöhön Tansaniassa. Matkalla swahilin kielen tulkkina toiminut Riitta Heino työskenteli maassa pitkään Lähetysseuran työntekijänä.

Lähetystyötä 60 vuotta:

Mahdottomasta tuli mahdollista

ASKO ALAJOE kirja *Operaatio Mobilisaatio – Miten mahdottomasta tuli mahdollista* (Virta Kustannus, 2024) on seikkaperäinen kuvaus järjestön suomalaisten työntekijöiden ja vapaaehtoisten toiminnasta 60 vuoden ajalta.

Samalla kirja on osa tamperelaista lähetystyön historiaa, sillä järjestön Suomen-toimisto on sijainnut Tampereella vuodesta 1985.

Operaatio Mobilisaatio (OM) on kansainvälinen yhteiskristillinen lähetysjärjestö, joka nykyisin toimii noin 150 maassa. OM:lla on myös kaksi lähetyslaivaa, Logos Hope ja Doulos Hope.

Kirja kertoo innokkaista ihmisistä, jotka halusivat viedä evankeliumin sanomaa kaikkialle maailmaan. Työssä on ollut mukana reilut 6000 suomalaista – osa kuukausia, ja osa vuosia kestävässä tehtävässä.

Mielenkiintoista antia on yhteiskunnallisen tilanteen ja ajan ilmiöiden kuvaaminen 1960-luvulla toiminnan alkaessa.

Seikkailuromaanin jännittäviä piirteitä kirja saa, kun kirjoittaja kuvaa elävästi kesäristiretkien vaiheita. Niihin kuuluu muun muassa rikkinäisiä autoja, pidätys Turkissa, maasta karkotus ja liftausreissu Saksaan.

Kirja avaa myös järjestön laajenemista ja työn monipuolistumista. Lähetystyön lisäksi OM:lla on ollut kehitysyhteistyöhankkeita Afganistanissa, Pakistanissa ja Intiassa. Asiatiedon lisäksi kirja sisältää koskettavia tarinoita kohdemaiden ihmisten elämästä.

Järjestö on tehnyt myös Tampereella paikallista työtä, jonka tavoitteena on auttaa maahanmuuttajanaisia kotoutumaan suomalaisen yhteiskuntaan.

OM on kärsinyt monista ongelmista ja varojen puutteesta koko toimintansa ajan.

”Tämä kirja kertoo siitä, että ongelmat ovat ratkaistavissa Jumalan avulla uskossa ja rukousten kautta”, kirjoittaa tamperelainen seurakunta-aktiivi Asko Alajoki, joka teki yli 50-vuotisen elämäntyönsä Operaatio Mobilisaatiossa ja toimi järjestön toiminnanjohtajana 22 vuotta.

Hän teki myös kenttätöitä monissa Euroopan maissa sekä Intiassa ja lähetyslaivoilla. Lisäksi Alajoki hoiti kehitysyhteistyöhankkeita.

Kirsi Airikka

Kirjatilaukset:
asko.alajoki@om.org, 041 517 0646.
Kirja on saatavilla myös kirjastoissa.

Herättäjä-Yhdistys

su 16.11. klo 10 H-Y:n
kirkkopyhä Messukylän
kirkossa, Messukylänkatu
54. Saarna Pia K. Lehtinen.
Messu striimataan
Messukylän seurakunnan
Youtube-kanavalle.

Ev.lut. kirkon
lestadiolainen herätysliike
ESIKOISET

Seurat ja pyhäkoulu

Sunnuntaisin klo 15
(myös verkossa)

Tervetuloa!

Uudenkylän srk-talo,
Ali-Huikkaantie 13b, Tre
www.esikoiset.fi

TAMPEREEN
RAUHANYHDISTYS RY.

Nekalankulma 1, Tampere

**Seurat
pääsääntöisesti
keskiviikkoisin ja
lauantaisin klo 19
sekä sunnuntaisin
klo 16 ja 18.**

Ajantasaista toimintakalenteria
ylläpidetään internetsivuilla,
joista seurat on
myös kuunneltavissa:
tampereenrauhanyhdistys.fi

Kotona
Äsuen
SENIORIOIVA

050 472 2830
KotonaÄsuen.fi

Luotettavaa apua kotiin jo vuodesta 2008

- Kumppanuutta ja seuranpitoa
- Alzheimer ja muistihoidoa
- Henkilökohtaista hoivaa
- Viriketoimintaa
- Ruoanvalmistusta
- Kodinhoidollista avustusta
- Asiointi- ja kuljetusavustusta

siltalehti.fi

**Ilmoita
Sillassa**

MEDIAMYYNTI SACRUM-KOTIMAA OY

Juha Kurvinen p. 040 665 5983, juha.kurvinen@kotimaa.fi

Kati Kinnunen p. 044 491 3199, kati.kinnunen@kotimaa.fi

KUA

Kirkon
Ulkomaanapu

Testamentti on kaunis tapa auttaa

Jo pienelläkin osuudella omaisuudestasi on suuri merkitys kehitysmaiden köyhimmille ihmisille. Lapset voivat päästä kouluun, nuoret saada ammattikoulutusta ja naiset keinoja hankkia toimeentulon.

Testamentin teko ei ole vaikeaa.

Tilaa maksuton testamenttioppaamme.

Tarjoamme verkkosivuillamme mahdollisuuden laatia testamentin sekä juristin apua.

kua.fi/testamentti

020 787 1201 (Puhelun hinta 8,35 snt/puhelu + 16,69 snt/min)

Lehtikuva/ Vesa Molanen

Helena Ranta

Kuva: Minna Hyytiäinen

Markus Määttä

Tuomiokirkossa keskustellaan kuolemasta

Toimittaja Markus Määttä ja professori Helena Ranta keskustelevalle teemasta Kuoleman erilaiset kasvot 8. marraskuuta kello 16 Tuomiokirkossa.

Helena Ranta on tunnettu työstään kansainvälisten oikeuslääketieteellisten tutkimusryhmien jäsenenä. Tässä tehtävässä hän on ollut tunnistamassa konfliktien ja luonnonkatastrofien uhreja. Markus Määttä on *Aamulehden* toimittaja, joka on käsitellyt kuolemaa podcast-sarjassaan.

Keskustelua johdattaa tuomiorovasti Olli-Pekka Silfverhuth. Musiikkia esittää sellisti Taina Raittila.

Tilaisuuteen on vapaa pääsy.

Kuva: Milka Kinniki

Minna Havukainen: *Kuvitteellinen hautakumpu*, 2009–25, Kuopiossa vuonna 2010

Kynttilä edesmenneille

Kuvataiteilija Minna Havukaisen *Kuvitteellinen hautakumpu* on esillä Aleksanterin kirkon edustalla adventtiin asti, ja teoksen läheisyyteen voi käydä sytyttämässä kynttilän edesmenneille. Havukainen on toteuttanut samankaltaiset teokset Turussa 2009 ja Kuopiossa 2010.

Kuolevainen

Kuolevainen-kokonaisuus jatkuu

Tämän aukeaman tapahtumat ovat osa Tampereen seurakuntien ja yhteistyökumppaneiden laajaa Kuolevainen-kokonaisuutta. Tapahtumia on tarjolla marraskuun loppupuolelle asti, ja yksittäisiä näyttelyitä on avoinna vielä joulukuussakin.

Koko ohjelma on julkaistu lokakuun *Sillan* liitteenä, jota on erillisenä saatavana myös kirkkoista. Sähköisenä se löytyy osoitteesta siltalehti.fi/nakoislehti.

Tietoja marraskuun ja joulukuun alun tapahtumista on myös tämän lehden B-osassa.

Lisää: kuolevainen.fi

Karaoke, kuolema ja iskelmä – Kolmosen pyhä kolminaisuus

ISKELMÄMUSIIKISSA hilpeät sävelet ja kaihoisa sisältö kohtaavat – tämä jännite kiehtoo taiteilija **Aleksi Kolmosta**. Erityisesti silloin, kun iskelmää lauletaan karaokena, hienojakoinen inhimillinen haavoittuvuus saa mahdollisuuden nousta pintaan.

– Toisten edessä laulamiseen liittyy usein häpeää: kun oma vuoro koittaa, otsalle nousee hiki ja mieleen pieni ahdistus – ”miksi ihmeessä ryhdyin tähän?” Juuri tässä hapuilussa ja rohkeudessa on karaoken voima. Se on yhteisöllisyyden ja elämän ilon rituaali, joka kestää myös kuoleman katseen, Kolmonen sanoo.

Karaoke-enkelinä tunnettu Kolmonen karttaa liiallista vakavamielisyyttä. Hänen mukaansa kuolema on hyvä pitää mielessä – se muistuttaa asioiden väliaikaisuudesta ja suuntaa elämää. Hän etsii raskauden seasta nyanseja: iloa, keveyttä ja pilkettä silmäkulmaan.

– Jonakin päivänä kuolemme, mutta muina päivinä eletään – näillä mennään, hän tiivistää.

Aleksi Kolmonen on helsinkiläinen kuvataiteilija, joka työskentelee erityisesti valokuvan parissa. Hän on opiskellut Pekka Halosen akatemiassa ja Turun Taideakatemiassa. Kolmosen teoksia on ollut esillä muun muassa Turun WAM-taidemuseon Spektri-näyttelyssä ja Seinäjoen Taidetallissa.

Lokakuussa Kolmonen tuo karaoken kirkkoon

osana Kuolevainen-kulttuuritapahtumaa. Kahdesta tapahtumasta ensimmäinen järjestetään 15.11. kello 18 Aleksanterin kirkossa. Kuolema-aiheinen karaokeilta kirkossa saattaa olla ensimmäinen lautuun – ainakin tässä mittakaavassa.

Yhteislaulua sisältävässä illassa kuullaan tuttuja sävelmiä, jotka käsittelevät elämää, rakkautta ja kuolemaa – niitä suuria aiheita, joita suomalainen iskelmä on aina kantanut mukanaan. Illan isäntänä toimii Kolmosen lisäksi turkulainen, eläköitynyt bingoisäntä Niko Laaksonen yhdessä seurakunnan väen kanssa.

Toivekappaleita hautajaisiin

Myös Pispalan kirkossa järjestetään 22.11. kello 19 omalaatuinen karaoketapahtuma, jossa lauletaan osallistujien ennakoon toivomia hautajaiskappaleita. Tällä kertaa toivekappaleita ei kuunnella perinteisesti kirkonpenkistä, vaan toiveen esittäjä voi kuunnella sen makuullaan pehmustetulla katefalkilla.

Katefalkki on koroke, jolle ruumisarkku laskeaan haudata siunaamisen ajaksi kirkossa tai siunauskappelissa. Kolmonen on laatinut tapahtumaa varten biisilistan ennakoon ilmoittautuneiden toiveista.

Janne Aejmelaus

Leevi Rauhalahti on valmistunut nykytanssitaiteen kandidaatiksi Islannin Taideyliopistosta.

”Kun tanssin, olen eniten elossa”

Marraskuussa Tuomiokirkossa nähdään kuolemaa ja siihen liittyviä tunteita tutkiva tanssiteos, **Leevi Rauhalahden Kuolemantanssi**.

Rauhalahti kertoo, että teos on syntynyt yhteistyössä Tuomiokirkon urkuri Esa Toivolan kanssa. Valittu musiikki on olennainen osa teosta – esityksessä kuullaan Louis Viernen ja Sigfrid Karg-Elertin musiikkia, sekä itseoikeutetusti Camille Saint-Saënsin *Danse macabre*.

Toivolan soittama urkumusiikki ja Rauhalahden tanssi muodostavat yhtenäisen taiteellisen kokonaisuuden.

– Esityksessä tullaan näkemään dialogisuutta; reagoi musiikkiin, ja välillä myös minun liikkeen rytmittävät Esa Toivolan soittoa, sanoo Rauhalahti.

Rauhalahti on 24-vuotias, Kuhmalahdelta kotoisin oleva tanssija. Hän on valmistunut viime vuonna Islannin taideyliopistosta, jonka jälkeen hän on toiminut freelance-tanssijana pääosin Suomessa, Virossa ja Islannissa.

Tuomiokirkkoon Rauhalahden pyysi henkilö, joka on tuntenut hänet vauvasta lähtien, Tampereen Tuomiokirkkoseurakunnan pappi Monika Viitala.

Rauhalahti kiinnostui välittömästi ideasta, sillä hän haluaa tanssillaan tutkia, miten kehon kautta käsitellään tunteita.

Teoksen liikkeen suunnittelu tuntui kuitenkin aluksi vaikealta.

– Koen tanssin hyvin eloiseksi. Kun tanssin, olen eniten elossa. Mutta kun ajattelee kuolevaisuutta ja kuolemaa, se pysäyttää. Se ei pane liikkeelle, toteaa Rauhalahti.

Syväällisempi aiheen tutkiminen vei kuitenkin eteenpäin. Kuolemantanssiin rakentui draaman kaari, jossa Rauhalahti käy läpi tapoja, miten omaan kuolevaisuuteen voi suhtautua.

Teoksessa tuodaan näkyviin aluksi hallitsemattomat tunteet, jossa elämän tuulet heittelevät kehoa. Toisessa vaiheessa ihminen on liian itsevarma, kuoleman herra.

– Kolmannessa vaiheessa löydetään uusi suhtautuminen kuolevaisuuteen, sen hyväksyminen, ja sen myötä myös elämän arvostaminen.

Yleisöllä mahdollisuus tanssityöpajaan

Tanssiesityksen jälkeen pastori Monika Viitala haastattelee Leevi Rauhalahtea. Seuraavaksi yleisöllä on mahdollisuus osallistua pienimuotoiseen, matalan kynnyksen tanssityöpajaan kirkkosalissa omalla paikalla.

– Voimme kokeilla, miltä eri suuntiin kurkotaminen tuntuu kehossa ja miten kehon rajoja voi ylittää pienilläkin liikkeillä, Rauhalahti avaa.

Hänelle itselleen Kuolemantanssin suunnittelu, tanssin ja kuolevaisuuden yhdistäminen on auttanut häntä jäsentämään omaa ajatusmaailmaansa suhteessa kuolemaan.

– Kuolema on yhtä normaali asia kuin syntymä, universaali asia, joka meille kaikille tapahtuu. Tämä on tietystä miehestä lohduttavaakin.

Teksti: **Kaarina Lehtisalo**

Kuva: **Eveliina Tyllinen**

Kuolemantanssi 11.11. kello 18 Tampereen tuomiokirkossa. Tanssi: Leevi Rauhalahti, urut: Esa Toivola. Vapaa pääsy

Kuva: Sami Kallioinen

Reetta Gröhn-Soinisen näyttely Kuolema pukeutuu juhlaan on nähtävänä Viinikan kirkossa 29.11. asti.

Taidenäyttelyitä kirkkoissa ja gallerioissa

Kuolevaisen kuvataidenäyttelyihin pääsee vierailemaan kirkkoissa ja tamperelaisissa gallerioissa. Teoksia on nähtävänä Härmälän, Kalevan, Pispalan ja Viinikan kirkkoissa, Vanhassa kirkossa ja Tuomiokirkossa sekä Kalevankankaan kappelissa.

Näyttelyiden aukioloajat on julkaistu Kuolevaisen verkkosivujen tapahtumakalenterissa.

Kuva: Kaarina Lehtisalo

Dosentti Outi Hakola juontaa luentoja ja tekee tutkimusta Kuolevaisen tapahtumissa.

Tutkija paikalla Kuolevaisen tapahtumissa

Kuolevaisen tapahtumien yhteydessä tehdään tieteellistä tutkimusta suomalaisesta kuoleman-kulttuurista. Tutkija Outi Hakola Itä-Suomen yliopistosta havainnoi tapahtumakokonaisuuden tilaisuuksia.

Halukkailla on mahdollisuus osallistua lyhyeen, noin 10 minuutin haastatteluun, jossa keskustellaan kuolevaisuudesta ja tapahtuman herättämistä ajatuksista.

Tutkimus toteutetaan luottamuksellisesti, eikä yksittäisiä henkilöitä tunnisteta aineistosta. Tutkijan tunnistaa nimikyltistä ”Outi Hakola - tutkija”, ja hänen kanssaan voi tulla juttelemaan. Tutkijaan voi myös olla yhteydessä sähköpostitse, jos haluaa jakaa kokemuksiinsa Kuolevaisesta. Lisätietoja Outi Hakolalta: outi.hakola@uef.fi

Onnellinen isoisä

Asiat ovat hyvin. Tällainen mielikuva huokuu **Osmo Kesälästä**, jolla on kolme lasta, seitsemän lastenlasta ja tuoreena tulokkaana pieni lapsenlapsenlapsi.

– Jokainen syntynyt pienokainen on ollut minulle suunnaton ilo. Ristin käteni ja olen suunnattoman kiittolinen kaikesta hyvästä, joka minulle on suotu.

Osmo Kesälä on ollut leskenä jo 13 vuotta. Edesmenneen vaimonsa kanssa he alkoivat seurustella jo lukiossa.

Mynämäeltä kotoisin olevan Kesälän toi aikoinaan Tampereelle työ. Hän opiskeli Yleisradion ammattiopistossa Helsingissä ja siirtyi Tampereelle pari vuotta myöhemmin Ylen ostettua Tamvision.

– Viisitoista ensimmäistä työvuotta olin aina reissussa. Kun tulin ensi kertaa isäksi, olin Joensuussa ja vaimo yksin synnyttämässä.

Kesälää harmittaa, ettei hän päässyt koulutustilaisuuteen ja sen jälkeen isänä synnytykseen, se kun oli juuri tullut mahdolliseksi. Eikä pienokaista päässyt katsomaan kuin ikkunan takaa.

Vauva- ja pikkulapsiajasta on kuitenkin jäänyt hyviä muistoja, sillä reissaamisen vastapainoksi vapaat olivat pitkiä. Elämän varrelle on kuitenkin mahtunut myös vaikeita hetkiä.

– Menetimme esikoistyttömme kuusivuotiaana, kotipihalla sattuneessa onnettomuudessa.

Tuskan keskellä tuli mieleen kysymys: kuinka hyvä ja rakastava Isä voi kohdella tällä tavoin. Silloin Nekalan entinen nuorisopappi Mauri Virtanen tuli käymään pienen paperilapun kanssa. Lapussa luki: ”Sano hädässäsi Jumalalle: minä en ymmärrä sinua, mutta minä luotan Sinuun.”

– Se teki työtä sisikunnassani. Huomasin, että tuo pitää paikkansa isäni kohdalla, ja tulin siihen tulokseen, että se pitää paikkansa Taivaan Isänkin suhteen.

Nuorena miehenä elämä oli tuntunut olevan järjestyksessä ja työ mielenkiintoiselta. Lapsen kuolema kuitenkin laittoi asiat uuteen tärkeysjärjestykseen, ja Kesälä oppi arvostamaan perhettä huomattavasti aiempaa enemmän.

– Se oli isyyden oppikoulu. Haluan, että lapseni ja lastenlapseni tietävät, että minuun voi luottaa.

Samalla elämä jatkui toisen tyttären myötä. Nyt esi-koisen kuolemasta on kulunut 50 vuotta.

– Siitä selvittiin, mutta se oli kyllä hyvin vaikeaa aikaa, ja Lamminpäässä tulee yhä käytyä.

Kesälällä on puuhapaikka Mänttä-Vilppulan Pohjaslahdessa. Se on myös suvun yhteinen paikka, johon on pyritty kokoontumaan kerran kesässä. Menneenä kesänä se onnistui erityisen hyvin, sillä koolle saatiin 14 henkeä.

– Lastenlapsetkin viihtyvät, ja olen hyvin onnellinen, että olen saanut olla heidän kanssaan.

Eläkepäivillä Kesälä on toiminut muun muassa asiointiapuna sekä ystävänä Koukkuniemessä. Tätä nykyä hän on Mummon Kammarin isäntänä kerran viikossa ja mukana myös Talkkari Pikkaraisissa.

– Yritän pitää yllä aktiivista elämää.

Teksti: **Asta Kettunen**

Kuva: **Tuula Vartiainen**

Neljä sukupolvea: Osmo Kesälä, 81, hänen tyttärensä Hanna-Kaisa Kesälä, 38, tyttären tytär Iida Hakanen, 20 ja tyttären tyttären tytär ”Aurora”, kuvassa 5 viikkoa.

Emerituspiispa Wille Riekkiseltä harhaanjohtavia ajatuksia

Syyskuun 2025 *Silta*-lehti esittelee nelisivuisessa artikkelissa Kuopion emerituspiispa Wille Riekkisen harhaanjohtavia ajatuksia. Hänellä on esitys uudesta uskontunnustuksesta, jossa hän hylkää kohtia kirkkomme uskontunnustuksesta.

Kuva: Asta Kettunen

”Emerituspiispa Wille Riekkisen uusin kirja *Valo ja pimeys* ilmestyi tammikuussa. Riekkinen ottaa etäisyyttä perinteiseen teistiseen jumalakuvaan, kieltää ruumiin ylösnousemuksen kirjaimellisesti ymmärrettynä. Riekkinen kiistää Saatanan. Lopulta hän laatii uuden uskontunnustuksen.” Näin kirjoitti *Kotimaa*-lehti Riekkisestä tammikuussa.

Silta-lehdessä Riekkinen kertoo häntä kiusanneesta kysymyksestä, oliko Jeesus Jumala vai ihminen. Raamatusta se esitetään riittävän selkeästi. Jehovan todistajille Jeesus ei ollut Jumala vaan ihminen. Jeesus Jumalan Poika ja kolmiyhdisteen Jumalan toinen persoona oli se, joka kuoli ristillä ihmisruumiissa ja kärsi meidän syntiemme sovitukseksi.

Se, että Jeesus on Jumala, tulee Uudessa testamentissa selväksi, jos vain haluamme uskoa sen. Muslimeille Jeesus on profeetta, jota muslimit arvostavat. Mutta sitä he eivät hyväksy, että Jeesus on Jumalan Poika.

Jeesus ihmisruumiissa Jumalan Poikana sovitusti syntimme. Jos Jeesus on vain profeetta, meillä ei ole toivoa. Koko Raamattu on Jumalan sanaa, johon voimme luottaa, ja se on Pyhän Hengen inspiroimaa tekstiä.

Johanneksen evankeliumin alussa ovat sanat, jotka esittelevät Jeesusta. ”*Alussa oli Sana. Sana oli Jumalan luona, ja Sana oli Jumala. Hän oli alussa Jumalan luona. Kaikki on syntynyt hänen kauttaan. Ilman häntä ei ole syntynyt mitään, mikä syntynyt on. Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valo. Valo loistaa pimeydessä, eikä pimeys ole saanut sitä valtaansa.*”

Jumalan Poika Jeesus oli läsnä, kun kaikki luotiin. Evoluutio on ihmisten yrittelmä ym-

märtää, mitä luomisessa tapahtui. Nykytiede ei enää usko evoluutioon.

Silta-lehdessä Riekkinen esittää, että ”paholaisen hahmo tuli mukaan Raamattuun vasta 100-luvulla ennen Kristusta”. Raamatun mukaan asia ei ole näin. Paholainen oli Raamatun teksteissä jo alussa.

Paholainen käärmeen muodossa johdatti Eevan uskomaan valheen, että kielletystä puusta voi ottaa hedelmän ja syödä sen, jonka syömisen Jumala oli nimenomaan kieltänyt. Adam ja Eeva saivat rangaistuksen, kun he eivät totelleet Jumalan sanaa. Käärmeen muodossa ollut paholainen sai myös rangaistuksen.

”Herra Jumala sanoi käärmeelle: ”Koska tämän teit, sinä olet kirottu kaikkien karjaeläinten ja villieläinten joukossa. Vatsallasi sinun on kuljettava ja tomua syötävä koko elinaikasi. Minä panen vihollisuuden sinun ja naisen välille ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä välille. Hän on murskaava sinun pääsi, ja sinä haavoitat häntä kantapäähän.”

Samalla kun Jumala langetti tuomion käärmeen muodossa olevalle paholaiselle, Hän ilmoitti, että naisen siemenestä syntyvä Jumalan Poika murskaa paholaisen pään. Se oli protoevankeliumi.

Asko Alajoki

Kirkkovaltuuston ja tuomiokapitulin jäsen

Kutsu osallistua tutkimukseen

Tervetuloa osallistumaan Itä-Suomen yliopistossa valmisteilla olevaan teologian alan väitöskirjatutkimukseen, joka käsittelee ilon käsitteen merkitystä ja kokemusta suomalaisessa kristillisessä kontekstissa.

Tutkimukseen toivotaan vastaajiksi erityisesti seurakuntien jäseniä, luottamushenkilöitä ja työntekijöitä. Osallistua voi kuitenkin myös ilman erityistä suhdetta uskontokuntaan. Kutsua saa jakaa vapaasti eteenpäin.

Tutkimukseen osallistutaan vastaamalla webropol-kyselyyn. Vastaaminen vie noin 20 minuuttia. Annan mielelläni lisätietoja aiheesta. Voit ottaa yhteyttä sähköpostitse: parni@student.uef.fi.

Tutkimukseen vastataan nimettömänä. Kaikki henkilöön viittaavat tunnistetiedot poistetaan aineistosta.

Päätet vastaamaan tutkimukseen oheisesta qr-koodista tai linkistä: link.webropol.com/s/ilo

Korkeimman varjelusta toivottaen,

Simo Parni

väitöskirjatutkija
Itä-Suomen yliopisto

Rukoukseni kieli on ruotsi

SYNNYIN Espoon Tapiolaan ruotsinkielisen perheen kuopukseksi. Opin suomea vasta viisivuotiaana, kun vanhin siskoni alkoi sitä minulle opettaa sana kerrallaan. Ensimmäinen suomenkielinen oppimani sana oli muistaakseni lamppu.

Sittenmin kävin suomenkielisen koulun, koska se oli lähempänä silloista kotia, ja papalle eli isälle oli tärkeää, että meillä lapsilla olisi – toisin kuin hänellä – myös vahva suomen kieli. Pappa itse oppi puhumaan suomea aikanaan vasta Karjalasta tulleilta evakoilta ja käytti vielä myöhemminkin mie- ja sie-muotoja puhuessaan suomea.

Ruotsi on äidinkieleni, joten ajattelen, rukoilen ja puhun itselleni ruotsiksi. Se tuntuu luontevimmalta varsinkin omien lasteni kanssa. Minulle on tärkeää, että lapsillani säilyisi ruotsin kieli minun perintönäni, ja siihen olen pystynyt vaikuttamaan. Tampereella on onneksi myös ruotsinkielinen koulu.

Työssäni Tampereen aluekeskusrekisterissä, ai-noana ruotsinkielisenä työntekijänä, saan useimmiten hoitaa – ja mielelläni teen – ruotsinkieliset tilaukset sekä asiakas kohtaamiset ja myös mahdolliset käännöstyöt.

Olen jo useamman vuoden ajan pitänyt ruotsin keskustelutunteja Tampereen seurakuntien työntekijöille kerran viikossa. Näin pyrin rohkaisemaan ihmisiä käyttämään maamme toista virallista kieltä, ja kenties vähennän mahdollisia ennakkoluuloja ruotsin kieltä ja suomenruotsalaisia kohtaan.

SUOMENRUOTSALAISUUS herättää minussa sekoituksen nostalgiaa, lämpöä, yhteenkuuluvuuden ja eräänlaisen ”me-hengen” -tunteen, mutta myös ylpeyttä.

Pappa ja mamma korostivat perheen ja perinteiden tärkeyttä. Äiti myös painotti hyviä käytöstapoja sekä opetti iltarukouksen tärkeyden. Usko on aina ollut minulle itsestään selvä tosiasia, joka on aina kuulunut elämäni.

Usko, kuten elämäkin, on arvokas lahja, ja sen tuoma sydämen ilo ja rauha ovat korvaamattomia. 12-vuotiaana koin voimakkaan kutsun katoliseen kirkkoon, ja tänä päivänä olen onnellinen ja kiitollinen, että saan olla Pyhän Ristin seurakunnan jäsen. Askeleeni kulkevatkin lähes päivittäin pyhään messuun.

Lisa Fridman

Kuva: Hannu Jukola

Tuhkasta nousee luonnos

Taideasialla taas! Ajattelin kirjoittavani tämän Sattumuksen Harjun seurakunnan kadonneesta koristuksesta, Pispalan kirkon alttaritaulusta.

Ihan en kuitenkaan aloittaessani arvannut, että juttu tulisi tällainen.

Alttaritaulunahan toimi Väinö Hervon taiteilema Kristuksen ristiltä ottamista esittävä maalaus, joka Pispalan rukoushuoneyhdistyksen historiikin mukaan hankittiin vuonna 1939 ompeluseuran keräämillä rahoilla.

Ehdolla myös olleet E. Koposen ja A. Saarelan luonnokset olivat noin puolet halvempia, mutta silti Hervon ehdotus valittiin yksimielisesti.

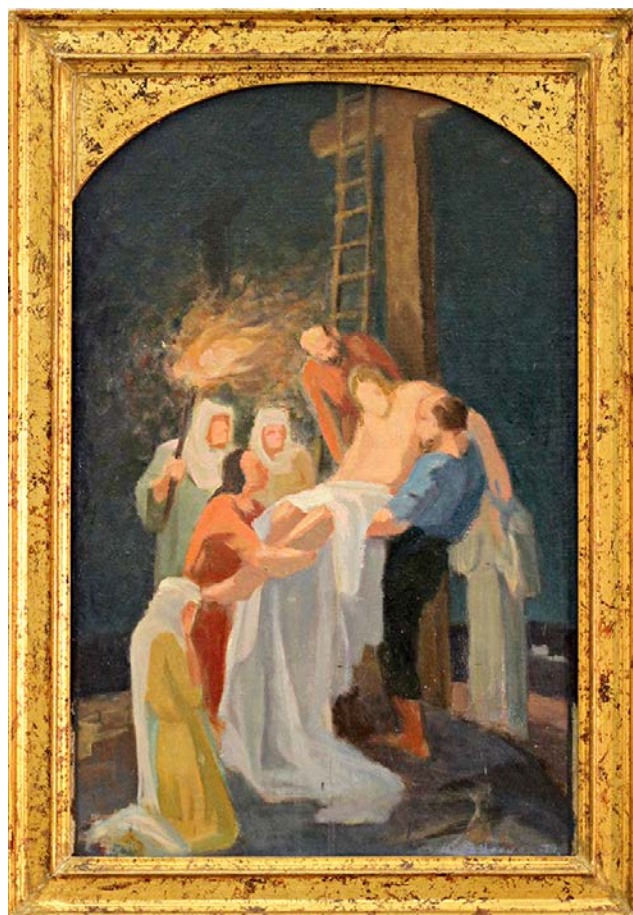
Ilmeisesti työtä siis pidettiin tasokkaana, ja vaikken olen kilpailevia kandidaatteja nähnyt, en ihmettele ratkaisua. Maalaus on hieno. Tai siis oli.

Projekti eteni ripeästi: taulun hankkimisesta päätettiin tammikuussa, maaliskuussa arvioitiin luonnokset, ja jo heinäkuun 4. päivänä taiteilija sekä asiasta päättävät elimet olivat koolla kirkolla, missä teos kiitellen hyväksyttiin.

Varsinainen paljastaminen tapahtui jumalanpalveluksessa 9. heinäkuuta, ja niin oli "saatu päätökseen Pispalan kirkon kaunistuksen suuri tavoite", kuten historiikin kirjoittaja Erkki Malkavaara asian runollisesti ilmaisee.

Mutta, kuten tiedetään, Hervon teokselle kävi huonosti. Se paloi kirkon mukana vuonna 1968, ehdittyään vasta vaille kolmenkymmenen vuoden ikään.

Mutta eipä sirotella tuhkaa päällemme. Taulun vaiheita selvitellessäni minulle nimittäin selvisi, että sen ta-

Ote on abstrakti, mutta "kyllä siitä tuntuu".

rinassa on vähintään onnellisehko sivupolku.

Vaikka alttaritaulu on mennyt, luonnos on säilynyt. Eikä sekään ole ollenkaan hullumpi – kuten kuvasta näkyy.

Törmäsin työhön taidehistorioitsija Henna Hietaisen *Hurmioitunut*-blogin kirjoituksessa, jossa esitellään vuonna 2015 Valamon luostarin *Mestarin jäljillä* -näyttelyssä esillä olleita teoksia.

Siellä, monien Raamatun kohtia esittävien luomusten joukossa, Hervon maalauksinkin komeilee. Se kulkee nimellä *Ristiltä otto*, ja on kuutisenkymmentä senttiä korkea ja nelisenkymmentä leveä. Eli selvästi pienempi kuin lopullinen alttaritaulu.

Luonnoksen löytäminen vaati työtä ja tuuriakin, koska se ei ole mikään taidenäyttelyjen vakiovetonaula.

Hietaisen mukaan teos on julkisuudesta poissa pysyttelevän yksityiskeräilijän kokoelmassa, eikä juurikaan esillä.

Eli harvinaista Hervoa.

Mutta vaikka työtä ei pääsisi näkemään, on lohdullista, että se on olemassa.

Liekit eivät nielleet kaikkea, vaan jotakin jäi.

Mikko Pollari

Lähteet: Hietainen, Henna: *Hurmioitunut: Mestareiden jälkiä dokumentoimassa* (2015); Malkavaara, Erkki: *Pispalan pyhäkkö* (Pispalan rukoushuoneyhdistys 1997).

Kuva: Henna Hietainen

Kuva: Rami Marjanmäki

Ukrainalainen harjoittelija Anzhelika Anoshenko pakkasi perunoita Ruokapankissa kesällä 2025.

Pullopanteilla voi tukea Ruokapankkia

Ruokapankki saa Pirkanmaan Osuuskaupan toimipaikkojen pullonpalautusautomaateilla tehdyt lahjoitukset tämän vuoden marraskuun ja ensi vuoden helmikuun välillä.

Ruokapankki valittiin yhdeksi kolmesta lahjoituskohdesta asiakasomistajille suunnatun Kuulolla-äänestyksen perusteella. Muiksi lahjoitusten saajiksi valikoituivat Hope – Yhdessä & Yhteisesti ry Tampere ja Mielenterveysomaiset Pirkanmaa – FinFami.

Myös Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva on jälleen tukenut Tampereen seurakuntien ruoka-apua lahjoittamalla Ruokapankille 20 000 euroa. Turva on lahjoittanut Ruokapankille 2020-luvulla yhteensä 169 000 euroa.

Ekumeenisessa seminaarissa pohditaan yhteistä uskoa

Suomen Ekumeenisen Neuvoston syysseminaarissa 11. marraskuuta Tampereella pohditaan, mikä on Nikean uskontunnustuksen ja yhteisen kristillisen uskon merkitys kristityille ihmisille.

Tänä vuonna vietetään Nikean kirkolliskokouksen ja uskontunnustuksen 1700-vuotisjuhlaa teemalla *Credo – Minä uskon*. Aiheeseen johdattaa yliopistolehtori, TT Joonas Salminen.

Paneelikeskustelijoina ovat kirkkokunnanjohtaja Tommi Koivunen (Vapaakirkko), koordinaattori Maria Mount-raki (ortodoksinen kirkko), kansleri Alpo Penttinen (katolinen kirkko) ja pastori Vilma Niemi (evangelis-luterilainen kirkko). Keskustelua johtaa johtava asiantuntija Tomi Karttunen (evangelis-luterilainen kirkko).

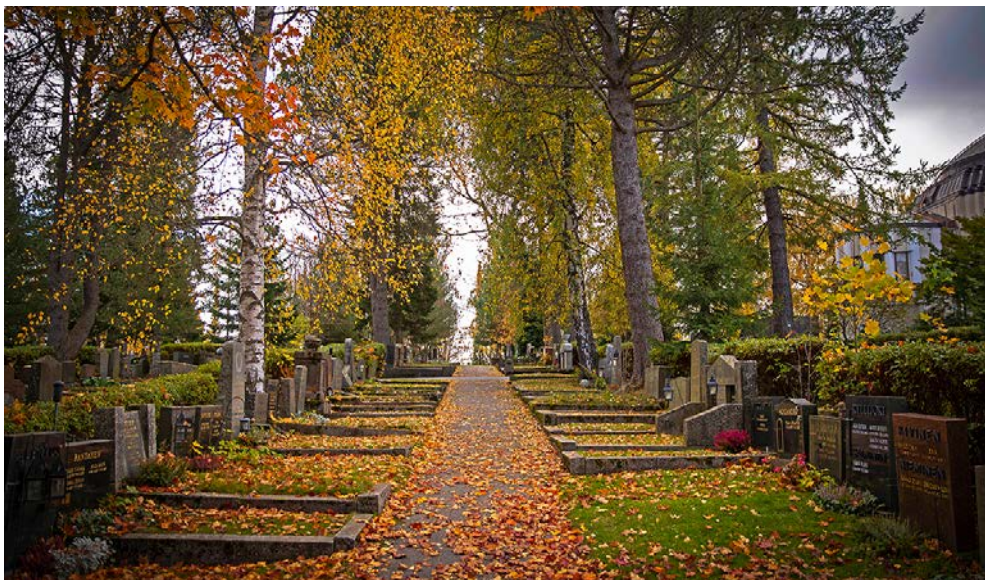
Päätössanat lausuu Suomen Ekumeenisen Neuvoston hallituksen puheenjohtaja, arkkipiispa Elia.

Suomen Ekumeenisen Neuvoston syysseminaari 11.11. klo 9.30–12.30 Pyhän Aleksanteri Nevskin ja Pyhän Nikolaoksen kirkko, Tuomiokirkonkatu 27. Kahvitarjoilu klo 9.30 Nikolai-salissa, ortodoksinen aamurukous ortodoksisessa kirkossa klo 10. Seminaarin avaus klo 10.30

Tampereen seurakunnilta 30 000 euroa Gazan siviiliuhreille

Tampereen seurakunnat on myöntänyt 30 000 euroa Suomen Lähetysseuralle käytettäväksi hätäapuun Gazan ja Länsirannan siviiliuhreille.

Tampereen ev.lut. seurakuntien yhteinen kirkkoneuvosto päätti avustuksista kokouksessaan torstaina 23. lokakuuta.

Kuva: Hannu Jukola

Tampereen historia näkyy vahvasti muun muassa Kalevankankaan hautausmaalla, jossa voi tutustua monien tunnettujen tamperelaisten ihmisten hautoihin. Hautoja voi etsiä hautahaku.fi-palvelun avulla.

Tampereen historian merkkinaisia – Kalevankankaan hautausmaalla

KATULEHTI Roheen uusimmassa numerossa esitellään 17 naista, jotka on haudattu Tampereen tunnetuimmalle hautausmaalle, Kalevankankaalle.

”Juttusarja käynnistyi havainnosta, että erilaisilla virallisilla sivustoilla naisia ei esitellä heidän tekojensa kautta. Meille suurmiehet ovat tuttuja, mutta keitä ovat nämä suurnaiset, joita kuvataan vain heidän tuntemiensa miesten kautta, kysyy Roheen päätoimittaja **Hannele Huhtala**.

”Tarkoitus ei ole vähätellä miesten tekemää taidetta ja yhteiskunnallisia tekoja, vaan muistuttaa siitä, että Kalevankankaalle on haudattu merkittäviä naisia. Naisia, joita on rakastettu ja jotka aikanaan ovat olleet kovinkin tunnettuja. Naisia, jotka ovat muokanneet kaupunkia, joka meille kaikille on läheinen.”

Lehdessä esitellään Augusta Lundahl, Sara Hildén, Aurora Aspegren, Eila Pennanen, Wivi Lönn, Aili Somersalo, Elna Hellman, Aira Hellaakoski, Mirkka Rekola, Ida Vihuri,

Rosa Salmelin, Hilja Gestrin, Paula Kivinen, Eeva-Liisa Manner, Kikka, Vera Telenius ja Kyllikki Tapola.

Osa erikoisnumeron jutuista on julkaistu aiemmissa Roheen numeroissa. Nyt kokonaisuus on yksissä kansissa. Lehteä täydentävät Maria Lassila-Merisalon juttu saattohoidosta, äidistä ja tyttärestä sekä Tuukka Tuomasjukan artikkeli hautaamisen hintapolitiikasta. Kuoleminen ja hautaaminenkin ovat yhteiskunnallisia kysymyksiä.

Rohee toimii kansainvälisten katulehtien tapaan, eli myyjä saa puolet lehden myyntitulosta. Lehteä saa myydä kuka tahansa, joka tarvitsee lisää tuloja. Roheeta myy noin kymmenen myyjää Tampereen keskustan alueella. Lehteä kustantaa Osuuskunta Vastapaino.

Erikoisnumero maksaa 15 euroa. Sen voi ostaa käteisellä tai Mobilepaylla lehdenmyyjältä kadulla tai Vanhan kirkon kahvilasta tiistaisin ja perjantaisin kello 13–15.

Lisätiedot: hannele@rohee.fi

Kohdattaisiin kuin ihminen

LAPSUUDESSANI naapuriimme muutti romaniperhe ravitilaa pitämään. Kyllä, hevosilla on ollut ratkaiseva yhteys romanihistoriaan. Meilläkin oli hevosia. Ylikonstaapeli-isäni lähti perheemme voimin toivottamaan uudet kyläläiset tervetulleeksi. Kyläilyt toistuivat. Samoin kutsut heinätalkoisiin ja sukujuhliin.

Arastelin, mutta isä rohkaisi menemään leikkimään lasten kanssa: ”Siinä leikin tiimellyksessä parhaiten tutustut.” Ihastelin vaatteita, etenkin röijyjä, mutta vähitellen aloin nähdä ihmisiä itseään. Pienillä eroilla ei ollut väliä. Nyt aikuisena ajattelen, että ehkä sotilapsena olo Ruotsissa ja evakkous auttoivat isää saamaan kiinni, miltä tuntuu olla usein ei-toivottu tai aivan liian jotakin-muuta että edes tervehdittäisiin – tai vällan tutustuttaisiin. Isän antama esimerkki oli tärkeä.

Tampereella järjestetään valtakunnalliset romaniasiain neuvottelukuntien päivät marraskuussa. Tampereen romanityöryhmän puheenjohtajana ymmärtän, että suomalainen romaniyhteisömme on tutkimusten valossa kiistatta yksi syrjityimmistä vähemmistöryhmistämme kaikilla elämän ja yhteiskunnan osa-alueilla.

**Kaikki
syrjityt
ryhmät
tarvitsevat
liittolaisia.**

SANA ROMANI tulee romaninkielisestä sanasta ”rom”, joka tarkoittaa ihmistä. Kuitenkin kansallisen romanipäivän puheenvuoroissa toistui riipaiseva toive, että ”kun vain kohdattaisiin kuin ihmistä”. Yhdenvertaisuutta voidaan mitata myös sillä, että yksilöllä voi mennä asioita pieleen, ilman että hänet leimataan ryhmänsä edustajana.

Uskon että eniten tehtävää on meillä enemmistöön kuuluvilla, jotta tie-

dostamme ennakkoluuloiset ajatusmallimme, puremme usein piiloon jäävää rakenteellista syrjintää, ja uskaltaisimme olla ihmisiä ihmisille. Kaikki syrjityt ryhmät tarvitsevat liittolaisia. Aito liittolaisuus on kunnioitusta, yhteyttä ja tietoa – halua oppia, kuunnella ja toimia. Vasta silloin yhdenvertaisuus muuttuu sanoista todellisuudeksi. **S**

Kirjoittaja on Tampereen kaupungin yhdenvertaisuuskoordinaattori.

Kuva: Laura Happonen

12. vuosikerta
Kustantaja / julkaisija: Tampereen ev. lut. seurakunnat
Toimitus:
päätoimittaja Kirsi Airikka, 050 381 0970
toimitussihteeri Asta Kettunen, 050 438 2716
s-posti: toimitus@siltalehti.fi ja etunimi.sukunimi@evl.fi
Osoite: Seurakuntien talo, Näsälinnankatu 26, PL 226, 33101 Tampere

Kaupalliset ilmoitukset:
Mediamyynti Sacrum-Kotimaa Oy
Juha Kurvinen p. 040 665 5983
Kati Kinnunen p. 044 491 3199
s-posti:
etunimi.sukunimi@kotimaa.fi

Jakelu: Tamperealainen
Jakelupalaute: jakelupalaute.fi/
silta tai Suomen Suoramainonta
Tampere, 040 085 9766
Tilaukset:
sari.laakso@evl.fi, 03 219 0111

Taitto: Timo Saarinen / pelagus.fi
Painosmäärä: 90 000 kpl
Paino: Sanoma Manu, Tampere
ISSN 2342-0979 (painettu)
ISSN 2342-0987 (verkkopainettu)

Seuraavat lehdet ilmestyvät: 3.12., aineisto viimeistään 10.11., 7.1.2026, aineisto viimeistään 10.12.2025

Taiteilija Annukka Laine maalaa öljyväreillä kankaalle. *Isä sinun käsiisi* -työ on yksi hänen Lamminpään kappeliin tulevista maalauksistaan. Niihin on mahdollisuus tutustua messuissa, jotka on siirretty Lamminpäähän Tesoman kirkon remontin vuoksi.

Kuva: Tuula Vartainen

Taidetta sisäisestä tarpeesta

Haluan maalata Raamatun sano-
maa näkyväksi sekä välittää ih-
misille sitä Jumalan lohdutus-
ta, jota itse olen saanut, miet-
tii taiteilija **Annukka Laine**,
jonka taulut ovat elävöittäneet
kirkkoja jo vuosikymmenten ajan.

Laineen ensikosketus taiteeseen tapahtui Tam-
pereen tuomiokirkossa.

– Olin yhdeksänvuotias, kun aloin yksin käydä
jumalanpalveluksissa. Samalla ihmettelin kirkko-
tilaa ja kuvia.

Pienellä koululaisella ei ollut sanoja ymmärtää
kuvia. Katon käärme pelotti, *Kuoleman puutarha*
hämmensi, eikä köynnöstä kantavia alastomia poi-
kia tohtinut edes vilkuilla. *Ylösousemus*-alttaritau-
lua katsoessa hän ihmetteli, mistä ihmiset ovat tu-
lossa, ja minne he ovat menossa.

– *Haavoittunutta enkeliä* katsoessani koin kuiten-
kin suurta lohdutusta, kertoo Laine.

– Tuomiokirkon kuvat ovat jättäneet minuun
tosi vahvan jäljen, koska ne ovat ensimmäiset nä-
kemäni maalaukset.

Toisen mykistävän taide-elämyksen Laine ko-
ki luokkaretkellä keskiäikaisessa Hattulan Pyhän
Ristin kirkossa.

Taide alkoi kiinnostaa nuorta naista ylioppi-
laskirjoitusten jälkeen. Saksalaisessa taidekoulus-
sa hän opiskeli vapaata maalausta ja taideterapiaa
vuosina 1975–1983.

– Välillä olin Suomessa töissä, ja Saksassakin sii-
vosin koululla ansaitakseni elantoni. Äitini kuoltua
olen huolehtinut itsestäni 15-vuotiaasta.

Kuvataide

Laine on kokenut paljon surua. Toipumisessa
auttoi Suomen taiteilijaseuran ateljee lähellä Fi-
renzeä, jossa hän sai keskittyä maalaamiseen.

Innoittajina toimivat kirkkojen ja luostareiden
taide, varsinkin Fra Angelicon työt. Italialainen tai-
demaalari ja dominikaanimunkki yhdisti keskiäi-
kaisia perinteitä uusiin renessanssin tyyliin.

– Siitä alkoi keskittymiseni sakraalimaalauksiin,
hengellisten kuvien tekemiseen.

Laineen maalauksia voi nykyisin katsella monis-
sa Suomen kirkkoissa. Tampereella hänen taitees-
taan voi nauttia Pispalan ja Messukylän kirkkoissa
sekä Lamminpään kappelissa, jonne ripustetaan
hänen seitsemän työtään adventin aikaan.

– Nämä kuvat päätyivät tänne 20 vuoden jäl-
keen, kun osa niistä ei aikoinaan tullut hyväksytyik-
si Vantaan Pyhän Laurin kirkon siunauskappeliin.
Tämäkin on yksi suuri ihme, ja olen tosi kiitollinen.

Vain pieni osa hänen maalauksistaan on tilaus-
töitä.

– Suurin osa on syntynyt sisäisestä tarpeesta,
sillä maalaaminen on tiivis osa olemassaoloani. Sen
ansioista olen hengissä.

Kristillistä taidetta pyhään tilaan

Laineen mielestä kristillisen taiteen tehtävä on teh-
dä näkyväksi Jeesuksen elämää, Jumalan sanaa ja
pelastusta. Kirkkotila on pyhä, ja siellä olevan tai-
teen tulee olla hengellistä.

– En kuitenkaan ajattele, että Sana, musiikki ja

kuva kilpailisivat keskenään. Päinvastoin – ne täy-
dentävät toisiaan. Se liittyy siihen, miten ihminen
hahmottaa maailmaa. Itse olen visuaalinen tyyppi,
jolle näkeminen on kaikki kaikessa.

Laine on tehnyt paljon työtä, jotta kuvaa arvos-
tettaisiin evankelis-luterilaisessa kirkossa.

– Ortodoksisessa kirkossa ikoni on yhdenvertai-
nen Sanan kanssa. Koko länsimainen taide perus-
tuu keskiajan varhaiskristilliseen, myöhäisantiikin
ja juutalaiseen kulttuuriin, muistuttaa taiteilija.

– Tuntuu oudolta, että juuria ei enää nähdä. Kun
ei tunneta Raamattua, ei ymmärretä taidetta.

Kristillisten kuvataiteilijoiden arvostus näkyy
usein myös heidän toimeentulossaan. Laine on ha-
kenut valtion ylimääräistä taiteilijaeläkettä kymme-
nen viime vuoden ajan – tuloksetta.

– Se, mitä kuvillani edustan, ei ole muodikas-
ta. Me kristityt taiteilijat emme kuitenkaan saa ka-
ventaa itseämme. Vaikenemalla syömmme sanan-
vapauttamme.

Laine jatkaa työskentelyä sinnikkäästi. Valmis-
teilla on näyttely *Luomisesta lunastukseen* ensi ke-
sänä Valkealan kirkkoon.

– Haaveilen myös isommasta museonäyttelystä,
jonka nimi voisi olla *Elämäni* kuvina. Viime aikoina
olen kirjoittanut omasta elämästäni ja suhteestani
kuviin.

Kirsi Airikka

ANNUKKA LAINE juhlistaa 70-vuotissyntymä-
päiväänsä messussa 23.11. kello 11 Pispalan kirkossa.
Tarjolla on kirkkokahvit. Kolehiti Harjun seurakunnan
ystävyyssseurakunnan Peetelin lapsille

Kuva: Tuula Vartiainen

Vanhan kirkon sijainti keskeisellä paikalla antoi kirjalle myös nimen, *Tampereen sydän*, kertovat 200-vuotishistoriikin työryhmän jäsenet Suvi Verna Tervaharju, Hannu Jukola, Hanna-Liisa Onnela, Olli-Pekka Silfverhuth ja Mikko Pollari. Lisäksi työskentelyyn osallistuivat Vanhan kirkon pappi Olli Viljakainen ja taittaja Mirkka Hietanen.

Vanhan kirkon historiikki:

Kirja Tampereen sydäimestä

Vanhan kirkon 200-vuotista historiaa valottavan uutuuskirjan kokonaisideana on sydämallisyys.

Kuvapainotteinen teos on vaatinut tuhansien kuvien läpikäyntiä ja tekijänoikeuksien tarkistusta. Otoksia valikoitui mukaan lopulta 142.

Työryhmän jäsenet, valokuvaaja **Hannu Jukola** ja Tampere-seuran toiminnanjohtaja **Hanna-Liisa Onnela** ovat tyytyväisiä kuvien laatuun.

Onnela huomauttaa, että seurakunnilla on yhteinen näkemys kuvien tärkeydestä historian talentajana.

– Nykypäivänä kuvia ei yleensä tule tallennettua sellaisessa muodossa, että ne säilyisivät, mutta kirjassa ne tallentuvat tulevaisuudelle.

Työryhmä on yhtä mieltä siitä, että kirjan ääni löytyi nopeasti: ideana on edetä tarinoiden ja ihmisten kautta, ikään kuin artikkelikokoelmana.

Historiantutkija **Mikko Pollarin** laatimat tekstit on tehty kevyehköllä otteella.

– Ajatuksena on ollut, että vältettäisiin raskasta tekstipainotteisuutta ja ikään kuin tehtäisiin leikekirjaa Vanhasta kirkosta, kuvat ja kuvitus edellä, Pollari toteaa.

Lukijalle hän vinkkaa, ettei tarinoihin tarvitse tutustua aikajärjestyksessä, sillä tekstit on suunniteltu omiksi kokonaisuuksikseen.

– Rakenne sopii myös Vanhan kirkon ideaan:

Historiikki

sehän on kirkko, johon on helppo tulla, mikä taas kulkee käsi kädessä nykykirkon strategian kanssa: ajatuksena on olla ihmisläheinen, lämmin ja lähestyttävä, määrittelee tuomiorovasti, kirkkoherra **Olli-Pekka Silfverhuth**.

– Toiminnallisuus on koko ajan ammentanut myös historiasta, ja tämän päivän Vanhassa kirkossa kulkee myös historia hienolla tavalla mukana, Silfverhuth mieltii.

Tämä näkyi myös Vanhan kirkon historiasta kertoneen näyttelyn suosiossa: vieraskirjaan ehti kertyä yli tuhat nimeä, mutta kävijöitä oli jopa nelinkertainen määrä.

Sivuille on nostettu sekä uusia että vanhoja tapahtumia. Lisäksi siinä on **Suvi Verna Tervaharjun** piirroksia.

– Olen tehnyt kirkolle messukuvia ja kuvia. Oma työni on sen verran yksinäistä, että työryhmyöskentely on tuonut vaihtelua, hän pohtii.

Kirjan painaa Iidesrannassa sijaitseva Hermes-paino, ja sitä voidaan tarvittaessa painaa lisää. Myyntihinta on 25 euroa. Kirjoittamista on tukenut Jalmari Finnen säätiö.

Kirja julkistetaan 12. marraskuuta kello 19, tietenkin Vanhassa kirkossa. Kirjan esittelyn lisäksi luvassa on kahvia ja pullaa.

Asta Kettunen

Kuva: Eternitas-kuoron arkisto

Eternitas-kuoro esittää monipuolista joulumusiikkia. Kuoroa johtaa Maiju Helin.

Eternitas avaa joulukauden

Kamarikuoro Eternitas esittää Adventtikonsertissaan perinteisiä joululauluja, mutta mukana on myös muutamia harvoin esitettyjä helmiä. Lisäksi kuullaan tunnelmallista instrumentaalimusiikkia.

Marraskuun hämärä, väliajan tuoksuva glögi ja *Hoosianna*-hymni yhdessä laulettuna luovat monille konserttikävijöille joulun odotuksen.

Kamarikuoro Eternitas: *Adventtikonsertti – On poika syntynyt* 30.11. kello 15 Pirkanmaan Musiikkiopisto. Pääsymaksu 15 euroa sisältää väliaikatarjoilun.

Händel-kuoro ihmeen äärellä

Händel-kuoro kunnioittaa Giovanni Pierluigi da Palestrinan syntymän 500-vuotisjuhlavuotta konsertoimalla Tuomiokirkossa.

Siellä kuullaan teos *Missa o Magnum Mysterium*, joka kuvaa joulunajan ihmettä, Kristuksen syntymää. Konsertti tarjoaa mahdollisuuden kuulla renessanssiajan mestarien musiikkia sekakuoron ja urkutaiteilija Ilpo Laspaksen esittämänä.

Palestrina – Valon ja hiljaisuuden musiikkia 22.11. kello 18 Tuomiokirkossa. Liput 25/22/10 ovelta tai lippu.fi

Tarinoita Tampereelta – sanoin ja sävelin

Eliisa-teatterin 15-vuotisjuhlaesitys *Kartano Kirkko Kirjasto - Tarinoita Tampereelta sanoin ja sävelin* kertoo Tammerkosken kartanon, 200-vuotiaan Vanhan kirkon ja 100-vuotiaan Kirjastotalon tarinan.

Tampereen kaupunki perustettiin vuonna 1779 Tammerkosken 1600-luvulla syntyneen kartanon maille. Päärakennuksen läheisyyteen rakennettiin kirkko, joka vihittiin käyttöön vuonna 1825. Päärakennuksen paikalle nousi kirjastotalo.

Käsikirjoituksesta, ohjauksesta, puvustuksesta vastaa ja kertojana toimii Merja Kurkinen. Laulajat ovat Rauno Arvola, Juha-Matti Heimonen, Sirpa Järnberg ja Marja-Terttu Paloniemi. Pianoa soittaa Juhana Mattila, ja lausunnasta vastaa Tea Lehmuskoski.

Esitys 23.11. kello 14 Kulttuuritalo Laikku, Musiikkisali. Liput 25 euroa: eliisateatteri.fi/liput/ tai ovelta. Lippu sisältää tarjoilun.

Lisää konsertteja sivulla B 8

Harjun Kamarikuoron juhluvuo-
den huippu on Messu h-molli
Tuomiokirkossa 29.11. kello
18. Konsertissa esiintyy myös
Suomalainen barokkiorkesteri.

Messu h-molli: Ylistys laululle, kunnia Jumalalle

Kuorokapellimestari **Heikki Liimola** tun-
tuu tapansa mukaan myhäilevän, sillä
hänen ”aina mukana kulkenut” kuoron-
sa juhlii 50. vuottaan.

– Meillä on korkeatasoinen amatöörikuoro, jos-
sa on aina ollut myös musiikin ammattilaisia. Se on
tuiki tärkeää, kiittää Liimola.

Ilman laulavia seurakuntanuoria ja Harjun seu-
rakunnan nuorisotyötä Kamarikuoroa ei ehkä olisi.
Aluksi oli Harjun Nuorten Kuoro.

– Olin jenkkilässä ja sain kirjeitä, joissa oli yksi-
tyiskohtaisia selostuksia kuoron toiminnasta. Olin
trumpetisti, mutta lähdin mukaan kuoroon. Kotona
laulumusiikki oli läsnä, koska isä johti mieskuoroja.

Liimola muistuttaa, että 70-luvulla seurakuntiin
perustettiin useita nuorisosekakuoroja. Harjussa
musiikin tyyliä laulettiin monipuolisesti.

– Pointti oli, että lauletaan nuorten sekakuoron
saundilla perinteistä kirkkomusiikkia ja uusia sovi-
tuksia gospelväritteisistä biiseistä.

Sittemmin on laulettu isoja kirkkomusiikki-
teoksia, kantaesityksiä, draamallisia konsertteja, ja
jumalanpalveluksissa, kotimaassa ja ulkomailla. En-
si kertaa Liimola johti nuorisolaisia vuonna 1976.

– Muistaakseni se oli hyväntekeväisyyskonsert-
ti Tuomiokirkossa. *Kansan Lehti* nosti kaupungin
uuden kuoron esiin.

Tänään 60 jäsenen kuoroyhdistykseen kuuluu
valoisa, mutta tulevaisuus on mysteeri.

– Laulaminen on vähentynyt sukujuhlissa, koto-
na ja koulussa, myös musiikkiluokkien määrä. On
vähemmän niitä, jotka uskaltavat laulaa. Tavoitteel-
lisen lauluharrastuksen aloittamiseen vaikuttavat
kaikki nämä, taiteellinen johtaja herättelee.

Koelauluissa hän laulattaa ääniharjoituksia. Sil-
lä tavoin saa riittävän hyvin selville äänen laadun
ja osaamisen.

Liimola sanoo yrittävänsä hellittää ajoissa, miet-
tivänsä kuoron jatkoa ja oman työnsä jatkajaa.

– Pitäisi olla niin, että johtajasta riippumatta

kuoro jatkaa kulkuaan mahdollisimman tehok-
kaasti.

H-mollimessu ensiesitettiin satakunta vuotta Jo-
hann Sebastian Bachin kuoleman jälkeen. Teos on
tyylikirjo, josta säveltäjä Carl Friedrich Zelter to-
tesi: Suurin musiikkitaide-teos, minkä maailma on
milloinkaan nähnyt.

Kamarikuoro on esittänyt sen viimeksi 10 vuotta
sitten. Nytkin harjoittelu alkoi lähes vuosi ennen
h-hetkeä. Kuoro on äänessä melkein koko messun
ajan, ja tavoite oli koota ajoissa mahdollisimman
yhtenäinen kokoonpano.

– Se on haastava teos. Siihen täytyy joka kerta
syventyä huolellisesti ja ajatuksella.

Yleensä Bach kirjoitti h-mollin passiiviseen kär-
simykseen, mutta H-mollimessussa se soi Kyries-
sä, rukouksessa. Tämänkin aarteen lopussa lukee
S.D.G, Soli Deo Gloria, kunnia ainoastaan Jumal-
lalle.

Elisa af Hällström

AnsSilta | Anssi Rauhala

